

SZUBOTICA
ZMAJ IOVIN TRG 3
Telefonok
Kiadóhivatal 8-88
Munkaszolgálat 8-10, 8-89

NAPILÓ

Kiszámlázás és befizetés
negyedévre 165 dinár
egy hónapra 55 dinár
Megjelenik
minden nap, hétfőn és
szombatnapon nem

XXIX. ÉVFOLYAM

SZUBOTICA, 1928. DECEMBER 6.

CSÜTÖRTÖK

331. SZÁM

A tízéves Bécs

A mai Bécs élete 1918 ballós őszén kezdődött. Ami addig volt Bécs, ahhoz egy vilghatalmasság szolgáltatta a keretet s az életfeltételeket. A császári város ledőlt, amikor ledőlt a császári hatalom. A mai Bécs csak a materiát örökölte elődjétől, a régi Ausztria fővárosától, a falakat, az embereket, az anyag kulturáját, de magának kellett megalkotnia az új várost s réginek helyén, a császárváros hatalmának romjain neki kellett megszervezni a proletárváros intézményeit és életét.

S most egy könyv számol be arról, hogy ez a munka hogyan sikerült. A könyv írója *Danneberg* Róbert, a bécsi tartománygyűlés elnöke, címe: *Az új Bécs tíz esztendeje*. A könyv íróját minden meglevenítő képessége nélkül már hivatalánál fogva hivatottnak kell tartania arra a feladatra, amit magára vállalt, hogy az új Bécs történetének tíz esztendejét elmondja.

S egy pár számadat rávilágít arra a változásra, ami ennek a városnak életében az elmúlt tíz évben végbement. A háború befejezése óta Bécsben hatvanezer új lakást termeltek. A bécsi lakásépítési akció a községi politikának az egész világon mintája lett. Bécs a lakásépítés — asszociatív fogalmakká váltak. S ennek a szociális követelménynek teljesítésével párhuzamosan alakították át az adórendszert is. A bécsi lakások után lakásépítési adót kell fizetni, de a kilencven legnagyobb lakás tulajdonosa annyit fizet, mint amennyit háromszázötvenezer munkáslakás együttvéve. A lakáspolitikának ezt az irányát nem egyformán helyesli minden foglalkozási ág és minden társadalmi osztály. A háztulajdonosok nem is lehetnek elragadtatva annak a lakáspolitikának eredményeitől, amelyik tízezerszámra állította elő az új lakásokat s megszüntette a régi lakások jövedelmezőségét. A történelem nem sakkparti, hogy a befejezés után újra fel lehetne állítania figurákat s ki lehetne elemezni egy-egy lépés, egy-egy elhatározás minden változatát. Nem lehet próbálkozással kielemezni, hogy ha a bécsi községi politika más utakat és eszközöket választott volna a társadalmi osztályok viszonylagos egyensúlyának megőrzésére, járt volna-e sikerrel törekvése. Az is lehet, hogy más tartalmu, avagy más tartalmu, avagy más irányú községi szociálpolitika mellett a háztulajdonosok nem házaik jövedelmét, hanem házaik tulajdonát veszítették volna el. Erre nincs próba, erre nincs felelet; az eredmények azonban igazolják a választott utakat és eszközök helyességét.

Gyönyörű, hatalmas eredményű szociálpolitika valósult meg az új Bécs tíz évében, olyan társadalmi gondoskodás, mely nem is a bölcsönél, hanem még korábban kezdődik s megvédi az egyént a betegség, a baleset, a keresetképtelenség s a munkanélküliség ellen. Gyönyörű, nagyszabású iskolák épültek fel, melyek a haladott tudományosságnak, a legmodernebb pedagógiának minden felismerését, minden új rátalálását megvalósítják a nevelés érdekében. Az alkalmazottak új jogrendszere, a kulturális kielégítés állami és városi megszervezése csak egy-egy részletét teszi annak a munkának, aminek Bécs nemcsak fennmaradását, hanem újravirágzását köszönheti.

A háború után azt hitték, hogy az osztrák birodalom széttűzésével szét fog zúllni a császárváros is. Ausztria évszázadokon keresztül szerencsésen házasodott s most szerencsésjéit annak köszönheti, hogy sneidj elhatározással vált el. A világ részvéte ébredt fel Ausztria és Bécs javára s a részvét megmozdulásában nem kis szerep jutott a régi uraitól, a régi rendszertől a régi szellemtől gyökeres elszakadásának. Ausztria szinte napok alatt győzte meg a világot arról, hogy más világot akar felépíteni a régi helyébe. Bécs meggyőzte erről a világot s a világ elhitte Bécs panaszait Előbb propaganda, azután a panasz. A világ lelkiismerete megborzadt egy millió város mikrofon előtt eljajgatott éhségpanaszaitól s hitelt, halasztást, kenyeret és pénzt adott a világváros-birodalomnak.

S Bécsnek csak időre volt szüksége, hogy magához térjen ájultságából s megteremtse új életének feltételeit. S a politikai munkamegosztás győ-

zött: a forradalomtól reszkető világ részvétét a reakció szerezte meg s a reakció által megszerzett segítséget a szociáldemokrácia használta fel. S ami a legdicséretesebb: nem politikai célokra, hanem a közérdek javára.

A császárvárosból tíz év alatt a községi szo-

ciálpolitika mintavárosa lett. Bécs még nincs túl problémáin, de senki sem kételkedik már abban, hogy nem fogja agyonsujtani a megoldatlan problémák terhe. A tíz esztendő évforduló az emberi szolidaritás ünnepévé s avatja az új Bécs ünnepét.

December 10-ikéig bezárták a zagrebi egyetemet

Zrelec főispán visszaérkezett Beogradból és kijelentette, hogy nem kapott különösebb instrukciókat

Zagrebból jelentik: Szerdán volt tizedik évfordulója annak, hogy Zagreb főuccán véres uccai harcok dúltak. 1918 december 5-kén az orosz frontól visszavert katonák egy nagyobb csoportja felázadt és az egyik zagrebi laktanyából gépfegyverekkel felszerelve vonult ki az uccára. Az akkori nemzeti tanács biztossági osztályának főnöke, *Angyelinovics* Grga, jelenlegi miniszter erélyes rendszabályokhoz nyult és a rendelkezésre álló tengerész csapatokat vezette a lázadók ellen. A Jelacsics-téren három óra hosszat tartó puska- és gépfegyverharc fejlődött ki és az ütközet alkalmával tizenheten életüket veszítették.

A tizedik évforduló alkalmával szerdán a zagrebi székesegyházban gyűlést tartottak, amelyen a parasztpárti szervezetek kiküldöttei is résztvettek. Este a Paraszt Otthonban volt emlékünnepély, amelyen *Pernár* Iván dr. országgyűlési képviselő mondott beszédet.

Zagrebban a szerdai nap folyamán egyébként csend volt. A rendőrség még mindig nem hozta nyilvánosságra a letartóztatottak névsorát. Kedden letartóztat-

ták *Brkics* Ivót, a parasztpárt ifjusági szervezetének elnökét.

Szerdán délelőtt a zagrebi rendőrigazgatóság épületében nagy riadalom támadt, mert az épület összes kijáratát hirtelen lezárták. A rendőrigazgatóság hivatalos jelentése szerint az épületben észrevettek egy embert, akit a rendőrség már régóta keres és őt akarták letartóztatni, de ez nem sikerült. Ezzel szemben a zagrebi sajtó azt a feltűnést keltő hírt közli, hogy a rendőrség épülete ellen merényletet akartak elkövetni és anonim levélben értesítették a rendőrséget, hogy a merénylő már bent is van az épületben.

Dr. *Belobrk* Iván, az egyetem rektora szerdán délelőtt elrendelte, hogy az egyetemen december 10-ikéig szüneteljenek az előadások.

Szerdán délután érkezett vissza Zagrebba Beogradból dr. *Zrelec* Péter zagrebi főispán és dr. *Vragovics* József rendőrigazgató. Zrelec főispán kijelentette az újságíróknak, hogy a december elseji eseményekről referált a miniszterelnöknek és semmiféle instrukciókat nem kapott.

Beogradban erélyes rendszabályokat sürgetnek a horvátok ellen

A kormány nem változtat a politikáján és föltétlenül tető alá akarja hozni a költségvetést

Popovics Szeptiszláv tanácskozása a demokrata-párt megbizottjával

Beogradból jelentik: A szerdai napon is érezhető volt a feszültség és idegesség a politikai életben, amiből kezdik már az az eseményeket némi leg higgadtan szemlélni. Különös érdeklődéssel várják a kormány állásfoglalását a zagrebi eseményekkel szemben. Ez az állásfoglalás előreláthatólag csütörtökön megtörténik, amikor a kormánypártok vezérei konferenciát tartanak és minisztertanácsi ülés is lesz. Ezeket a tanácskozáson az előjelek szerint fontos döntések lesznek. A kormányhoz közelálló körökben a válsághírekkel szemben hangsúlyozzák, hogy ez

a kormánytöbbség föltétlenül tető alá fogja hozni a költségvetést és még azok a személyi változások sem fognak bekövetkezni, amelyekről az utóbbi időben annyi szó esett.

Azonban kormánykörök is elismerik, hogy a költségvetés megszavazása után a kormánynak távoznia kell és meg kell kísérelni a helyzet tisztázását akár a leggyökeresebb változások árán is.

Mindinkább erősödnek azok az áramlatok, amelyek Zagrebbal szemben az erős kéz politikáját követelik. Most már a beogradi sajtó legnagyobb része is ezeknek az áramlatoknak a szolgálatába szegődött. Általában azonban mégsem hiszik, hogy a kormányban az erős kéz politikája kerekedne felül, mint-

hogy nemcsak Korosec miniszterelnök híve a kormány békülékeny politikájának, hanem a demokraták nagyrésze is, élen *Davidovics* Ljubával, aki ellenzi az erélyesebb eszközök alkalmazását.

Popovics Szeptiszláv, a parasztdemokrata koalícióhoz tartozó képviselő szerdán ismét megjelent a parlamentben. Nagy feltűnést keltett hogy *Popovics* Szeptiszlávot azonnal, mielőtt a parlamentben megjelent, felkereste *Dukanac* Szlávko demokrata képviselő és hosszasan tárgyalt vele.

Ebben a tényben politikai körök a parasztdemokrata koalíció és a kormánytöbbség egy részének első érintkezését látják. *Dukanac* *Popovics* Szeptiszlávval folytatott megbeszélése után *Davidovics* Ljubát látogatta meg.

A parlamenti szünet ellenére szerdán kissé megélenkült a parlamenti élet. Szerdán ülést tartott a pénzügyi bizottság és csütörtökre is több bizottságot hívtak össze.

December 12-ikén kezd meg a pénzügyi bizottság a költségvetés tárgyalását

Szerdán délelőtt a parlament miniszteri szobájában konferenciát tartottak a pénzügyi bizottság többségi tagjai. A konferencián résztvettek *Vukics* Velja volt miniszterelnök. *Mihajlovics* Ilija,

a parlament elnöke és Szubotics Nikola pénzügy miniszter is.

A konferencia után Sztojadinovic Milán, a pénzügyi bizottság elnöke adott információt az újságíróknak és elmondta, hogy az 1929—30. évi költségvetés tárgyalásának módozatairól tanácskoztak. Elhatározták, hogy a pénzügyi bizottság plénuma tart illeszt, délután pedig a többségi tagok tartanak konferenciát az egyes szakminiszterek részvétele mellett, úgy hogy a bizottság ülésein a többség már egyöntetű állásponton legyen, amint az az előbbi években is történt.

December 12-ike előtt a pénzügyi bizottság le fogja tárgyalni az erdőügyi miniszterium különböző szabályrendeleteit.

A konferencián a pénzügyminiszter és a parlament elnöke megígérték, hogy a pénzügyminiszterium új épületében sürgősen be fogják fejezni a pénzügyi bizottság termének berendezését, hogy a plénum már ott tarthassa üléseit és így párhuzamosan ülésezhessen a törvényhozó bizottsággal.

Az elhomokosodott apatini földek ügye a pénzügyi bizottság előtt

A pénzügyi bizottság szerdán délután ülést tartott, amelyen az erdőügyi miniszterium szabályrendeletét tárgyalták. A szabályrendelet szerint az Apatin—szontai ármentesítő társulat területén a legutóbbi árvíz miatt elhomokosodott földekért az állam tulajdonában lévő földekből

adnak a károsultaknak kártérítést.

Hosszas vita volt a kártérítési kulcs körül. A javaslat szerint egy hold elhomokosodott földért 0.6825 holdat adnak az erdőügyi miniszterium kezelésében levő Duna-szigeti kitünő termőföldből. A németpárti képviselők 1:1 arányt javasoltak, Racics Szima dr. szombori radikális képviselő pedig azt kívánta, hogy a kártérítési arányszám 0.80 legyen. A demokraták, akik előbb elenezték a kártérítést, az eredeti javaslat mellett foglaltak állást és később a radikális képviselők is e mellé álltak és a bizottság így is határozott.

Racics Szima rámutatott arra, hogy nemcsak az elemi csapások okozták a katasztrófát, amely a földek elértektelenedésére vezetett, hanem az állam is hibás, mert nemcsak, hogy elmulasztotta az ármentesítő társulatok támogatását, de még a társulatokkal szemben fennálló tartozását sem fizette ki.

Megmarad a halálbüntetés

Szerdán ülést tartott a törvényhozó bizottságnak az az albizottsága, amely a büntetőtörvényjavaslatot tárgyalja. A bizottság a javaslatot általánosságban elfogadta és elvileg kimondta, hogy a halálbüntetést tartartják és az egész országban a kötélt általi halálbüntetést fogják bevezetni.

A részletes vitában először azokat a büncselekményeket tárgyalták, amelyek az állam berendezése ellen irányulnak és amelyeket állami hatóságok ellen követnek el.

Ideiglenesen akarják Albrechtet

magyar királlyá választani Ottó trónralépéséig

A magyar képviselőházban az ellenzék újból fel fogja vetni a királykérdést

Budapestről jelentik: Györki Imre szociáldemokrata képviselő keddi parlamenti felszólalása ismét felszínre hozta a királykérdést, amely élénken foglalkoztatta szerdán a magyar politikusokat. A parlament folyosóin hirtelen terjedt, hogy Györki a képviselőház csütörtöki ülésén napirend előtti felszólalásban újból foglalkozni fog az Albrecht-üggyel és Hegyemegyi-Kiss Pál is megerősíteni készül Györki kijelentéseit. Hír szerint az Albrecht-kérdés platformja az, hogy Albrecht trónraülése megnyugtathatja a szabadkirályválasztókat, másfelől azonban eloszlathatja a legitimisták aggodalmait is az a kijelentés, hogy

Albrecht csak ideiglenesen foglalná el a trónt és később Ottó javára visszalépne.

Ez a kombináció a parlament folyosóján csakhamar eljutott a legitimistákhoz is és gróf Apponyi Albert a következő kijelentést tette:

— Nagyon szép ez a terv, de az lenne a feltéte-

le, hogy mi elég szamarak legyünk ahhoz, hogy belemenjünk.

Friedrich István kijelentette, hogy bizonyos információkra vár még és azután ő is szóváteszi a parlamentben az Albrecht-ügyet, amelyet igen komolyan tart.

Apponyi erre a következő megjegyzést tette:

— Kétségtelen, hogy

itt csak egy ember cáfolhat, maga Albrecht.

A képviselőház plénumában is szóba került a királykérdés, miután Lakatos Gyula egységspárti felszólalásában kijelentette, hogy a kormánypártnak semmi mellékeje a hárszabályrevízióval nincs és nevétséges azt hinni, hogy így akarja megoldani a királykérdést, amelynek olyan belső és külső akadályai vannak, hogy itt a hárszabályrevízió nem játszhat szerepet.

Ha Dinicset szabadlábra helyezik, ismét letartóztatják és Beogradba szállítják

Pénteken tárgyalja a felelősségi bíróság a szabadlábra-helyezési kérvényt

A Dinics-ügy hullámai még mindig kavarnak és napról-napra újabb és újabb izgalmakat okoznak. A Dinics-ügynek eddig két halálos áldozata van, az egyik Matijevics Vladimir tengerészszázados volt, aki október 19-ikén lőtte föbe magát és azonnal meghalt, a másik Bernát Sándor, a Jelzalogbank portása, aki kedden reggel itta ki a mérgegpoharat és nyomban utána meghalt.

De ettől a két tragikus esettől eltekintve, a Dinics-ügy hetek óta napról-napra foglalkoztatja az egész közvéleményt. A beogradi sajtó nap-nap után egész oldalakon át foglalkozott ennek a nagy ügynek újabb és újabb fázisaival.

Külön mellékhatása ennek az affárnak az a kínos ügy, amely a noviszadi törvényszék vizsgálóbíróját, dr. Novák Tomislávot állította az ügy központjába. Az önértében megbántott bíró, aki a noviszadi bírói kar egyik legérdemesebb tagja, maga ellen fegyelmi vizsgálatot kért és egyben felmentését kérte a vizsgálóbírói teendő alól, de az igazságügyminiszter azzal elégtételt dr. Novák Tomislávnak, hogy továbbra is meghagyta helyén, amelyet a múltban is felettes hatóságainak legnagyobb meglepedésére látott el.

Hétfőn dr. Novák Tomisláv azonban újból felmentését kérte és hogy ennek a kérelemnek nagyobb nyomtatékot adjon, háromhavi betegszabadságot is kért és azt azonnal meg is kezdte. Dr. Novákot erre az elhatározására, amint azt nekünk illetékes helyen kijelentették, az a körülmény készítette, hogy a személye ellen ez ügyben az első pillanattól kezdve

megindult intrikák nem csendesedtek el, hanem fokozott mértékben megnyilatkoztak és türethetlenné tették a helyzetet.

Dr. Belajdzsics Vladimir törvényszéki elnök dr. Novák felmentése iránti kérelmet azonnal továbbította az igazságügyminiszternek és amíg a miniszter döntése meg nem érkezik, a vizsgálóbírói teendőket kizárólag Spasics Szvetisláv helyettes vizsgálóbíró látja el.

Dinics Dragutin védői azonban azzal a tervvel foglalkoznak, hogyha a felelősségi bíróság vádta-ncsa nem helyezné Dinics Dragutint szabadlábra, akkor elfogultsági kifogást tesznek Spasics Szvetisláv vizsgálóbíró ellen, mert az a beogradi lapokban ismételt nyilatkozatokkal résztvevő a megindult és erősen megdagadt újságharcban. Ebben az esetben a törvényszék elnöke döntene, vajjon helyt ad-e az érdekeltségi kifogásnak, vagy sem.

Dinicsét kedden detektívek várták az ügyészség folyosóján és értesüléseink szerint arra az esetre, ha szabadlábrahelyeznék, úgy azonnal újból őrizetbe veszik és átadják a beogradi bíróságnak.

Az egyre bonyolódó ügyben a noviszadi államügyészség szerdán készítette el terjedelmes felelősségi a törvényszék vádta-ncsának végzése ellen, mely Dinics Dragutint 200.000 dinár óvadék ellenében szabadlábra helyezi. Az összes iratokkal szerdán küldötték meg a felelősségi bíróságnak, melynek vádta-ncsa pénteken mondja ki az ügyben döntését. Noviszadon nagy érdeklődéssel néznek a Dinics-ügy további fejleményei elé.

Mosztár mellett lezuhant egy katonai repülőgép

Az aeroplán teljesen összetört, a bennülők csak könnyebben sebesültek meg

Mosztárból jelentik: Sulyos repülőgépvesztesé- lenség történt kedden Mostár mellett. Egy Breguet XIX. típusú katonai repülőgép, amely hétfőn a Mostár—Sztolac—Csaplina—Metkovics útvonal átrepülésére indult el, visszafelé jövet Mostár közvetlen közelében a repülőtérről néhány száz méternyire lezuhant és teljesen összetört.

A gépet Rakics Nikola hadnagy, pilóta vezette, míg a megfigyelő helyén Karner Iván őrmester ült. A pilóta néhány kilométernyire a céltól észrevette, hogy a motor kihagy, de nem vesztette el lélekjelenlétét és siklórepüléssel akart leereszkedni. A repülőter személyzete, amely messzelátókkal kémlelte a közeledő gépet, szintén nyomban észrevette, hogy defektus történt, az aeroplán megingott és csaknem megfordult a tengelye körül. A repülőtérről leírhatatlan izgalommal szemléltek a pilóta küzdelmét. Néhány pillanat múlva úgy látszott, hogy a gép ismét egyensúlyba kerül. Rakics pilóta siklórepüléssel akart leereszkedni az ezeröttszáz méteres magasságból és a leszállás már majdnem símán meg is történt, amikor a gép egyik propellerszárnnya beleakadt egy magas fa koronájába. Az aeroplán oldalra billent és hatalmas erővel vágódott neki a talainak. Ekkor már odaérkeztek a repülőter emberei is, akik nyomban hozzáláttak, hogy a teljesen összetört gép romjai kihúzzák a pilótákat.

Rakics Nikola és Karner Iván eszméletlenül kerültek elő a romok alól. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy mindketten belső sérüléseket szenvedtek, amelyek azonban szerencsére nem életveszélyesek. Mindkettőjüket a mostári kórházba szállították.

A koronatanu halála

A vizsgálat nem tudta megállapítani, hogy mi kergette halálba a Dinics-ügy koronatanuját

A Jelzalogbank noviszadi portásának, Bernát Sándornak kedden reggel öngyilkossága városzerte nagy feltűnést keltett. A rendőri bizottság és a boncolás megállapította, hogy Bernát mérgezés következtében halt meg s hogy nagyobb mennyiségű, erősenmaró karbolsavat ivott.

Az öngyilkosság híre különböző fantasztikus következtetésekre adott alkalmat, mert Bernát a Dinics-ügy kékmedési ügyben koronatanuként szerepelt.

A városban az öngyilkossággal kapcsolatban háromféle verzió van. Az egyik szerint az öngyilkosságra az a körülmény adott volna okot, hogy Bernátot a napokban elhagyta felesége, a másik verzió szerint Bernátnek január elsejével felmondták állását és a harmadik verzió összefüggést vél feltalálni a Dinics-üggyel, amelyben Bernát tanuként szerepelt. De a három verzió közül arról is suttogtak az emberek, mintha büntény történt volna. Ezt a hírt a rendőrség határozottan megcáfolja, mert a lefolytatott vizsgálat adatai szerint kétségtelenül öngyilkosság történt. Az öngyilkosságot rejtélyesbé teszi az a körülmény, hogy Bernátot halála előtt két ismeretlen férfi kereste fel, akikkel izgatott hangon beszélgetett, de a két ismeretlennek azóta nyoma veszett.

Bernát reggel rendes időben kelt fel és öngyilkosságát, nem amint az első hírek szölk, ágyában, hanem ülve követte el. A kiszállt rendőri bizottság lakásán székén ülve, holtan találta, mellette volt a kiürített mérgegpohár, melynek egész tartalmát kiitta.

Nikolics Szteván, a Jelzalogbank noviszadi fiókjának igazgatója a rejtélyes öngyilkosságról a következőket mondotta a Bácsmegeyi Napló munkatársának:

— Hogy Bernátnek milyen szerepe volt a Dinics-ügyben, azt én közvetlenül nem tudom és csak hallomásból értesültem arról. Vajjon öngyilkossága előtt járt-e nála két ismeretlen ember, vagy sem, azt sem tudom, mert Bernáthoz napközben sokan jártak és így erről nem lehet tudomásom.

— Bernát hosszabb ideig volt a bank szolgálatában. Az utóbbi időben Bernáton nagy változást észleltem. Míg azelőtt igen szorgalmas és lelkiismeretes volt, addig a legutóbbi időben sokat ivott és folyton ittas volt, minek következtében nem teljesítette kötelességét, úgyhogy kénytelen voltam vele közölni, hogy ha nem változik meg, akkor elbocsájtom, sőt fel is mondtam neki, de Bernát könyörgésére visszavontam azt, mert megígérte, hogy meg fog változni.

— De visszaeső volt és így legutóbb január elsejére újra felmondtam neki és megmondtam, keresset magának más állást, mert a felmondás visszavonhatatlan. Csak arra kért, hogy január tizedikéig hagyjam a lakásban, amibe bele is egyeztem.

— Bernátot, tudomásom szerint, a felesége pár nappal ezelőtt elhagyta, de Bernát kedd reggelre még visszavárta az asszonyt, azonban az nem jött. Fél órával utóbb holtan találták szobájában. Vajjon mi kergette a halálba, nem tudom.

Kihallgatták Forgács Anna szüleit

Vörös katona is volt Erdélyi Béla — Ujabb zárt tárgyalást rendelt el az elnök

Budapestről jelentik: Erdélyi Béla bünperében a szerdai tárgyaláson Klein Andor kihallgatását folytatták.

A tanu egyik kezén sárga keztyűvel, szemén monoklival áll a bíróság elé. Először az elnöknek arra a kérdésre felel, hogy miért tér el a főtárgyalás során tett vallomása attól, amelyet a vizsgálóbíró előtt tett.

— Már tegnap mondtam, hogy túlzottan nagy eltérés nincs — válaszolja a fiatalember. — Az általam lediktált mondatok nem olyan hangsúlyozással kerültek jegyzőkönyvbe, mint ahogy mondtam és értettem. Én különben is járatlan vagyok az ilyen dolgokban...

Most dr. Temesváry Gyula ügyész kérdezi Kleint.

— Tegnap ön azt mondtotta vallomásában, hogy a biztosításról csak jóval a házasság megkötése után hallott. Mennyi idő telt el a házasság megkötése után, amikor ön Erdélyi hírhedt biztosításáról hallott?

— Kérem, én az egész biztosításról semmi különöset mondani nem tudok.

— De tegnapi vallomása nem felelhet meg a valóságnak.

Március 10-ikén volt az esküvő és 15-ikén az orvosok már megvizsgálták Forgács Annát. Néhány nap múlva a biztosító kötvény már Erdélyi kezében volt.

Tehát nem jóval a házasság megkötése után köthette Erdélyi a biztosítást.

A tanu ezután a Royal-étteremben való vacsora és a Papagáj előtt lejátszódott jelenet lefolyását mondja el.

»Nem tudtam elképzelni, hogy igazak legyenek a vádak...«

A védő kezd ezután kérdezni.

— A vizsgálóbíró előtt ön úgy kezdte vallomását — hangzik az első kérdése — hogy utalt a rendőrségen tett vallomásra és azt mondtotta, hogy mikor a rendőrségen vallott, akkor elfogult volt, Erdélyi barátjának érezte magát. A rendőrségen azonban nem azt vallotta, amit a vizsgálóbíró előtt, hanem azt, amit itt a főtárgyaláson elmondott. Tessék most megmondani nekem, miért állította úgy be a vizsgálóbíró előtt tett vallomását, mint ha a rendőrségen nem mondott volna igazat?

— Kérem, ennek az az előzménye, hogy a rendőrségen én önként jelentkeztem vallomástételre és akkor még nem tudtam elképzelni, hogy igazak legyenek azok a vádak, amelyeket Erdélyivel szemben emeltek és amelyek később a maguk egész meztelenségében előttem is feltárultak. Így aztán a rendőrségen még bizonyos fokig elfogult voltam.

— Mikor a vizsgálóbíró jegyzőkönyvbe vette vallomását és olyan passzushoz ért, amely nem egyezett az ön véleményével, hogyan tiltakozott ön ez ellen? — teszi fel újabb kérdését dr. Gál Jenő.

— A vizsgálóbíró előtt ön azt mondtotta, hogy Erdélyi nagyon költséges életmódot folytatott — vág közbe Schadt elnök.

— Igen, de nem az én társaságomban költsékezett.

A huszonkétéves síheder művészi házassága

Ezután a római fizletről beszél, majd a védő a következő kérdést intézi a tanuhoz:

— Miért ellenezte, hogy Erdélyi feleségül vegye Forgács Annát, hiszen ha valaki egy művésznőt vesz feleségül, az nagy tisztesség. Ha tehát Erdélyi, a huszonkétéves síheder olyan szerencsés helyzetbe jutott, hogy egy nagy ígéretet jelentő művésznő feleségül ment hozzá, akkor miért ellenezte ezt?

— Több okból elleneztem, meg is mondtam Erdélyinek. Először azért, mert Erdélyi fiatal volt, másodsorban, mert szüleinek tudta nélkül akart házasodni, végül pedig társadalmi formából sem tartottam megfelelőnek ezt a házasságot.

— Mit ért az alatt, hogy társadalmi formából? Forgács Anna a legtisztességesebb szülők gyermeke volt és művészi pályája is sokat ígért. Ön is becsülte a művészi pályát, hiszen barátságban állott Balla Zsuzsival, aki szintén művésznő.

— A társadalmi kérdést én anyagi kérdéssel hoztam kapcsolatba. Már akkor tudtam, hogy az Erdélyi-cég rosszul áll. Tudtam, hogy Erdélyi, mint jómögényű fiatalember és mint volt jómögényű ember gyermeke, sokkal előnyösebb házasságot is köthet.

— Ön tehát — kérdezi a védő Klein Andortól — Forgács Annát, mint művésznőt, akinek jövedelme volt, anyagilag rossz partinak tartotta?

— Az ő színésznői működése oly apróság volt — válaszolja erre a tanu — olyan kis jövedelmet hajtott, hogy ez nem jöhetett számításba.

Az elnök itt megjegyzi:

— Nem is lépett fel állandóan, akkor tehát nem volt rendes jövedelme.

— Egész kis jövedelme volt — hagyja helyben a tanu.

— Egyszóval — mondja a védő — anyagi okokból ellenezte a házasságot. Hát kérem azt meg tudja-e mondani, hogy amíg Erdélyi Rómában volt, ön együtt volt Forgács Annával társaságban?

— Nem emlékszem, de azt hiszem, hogy igen — válaszolja határozott hangon a tanu.

Kényes kérdések, amelyekre a nyilvánosság előtt nem tud válaszolni a tanu

— Vidám kedélyű volt Forgács Anna? Mulatoztak együtt ebben az időben?

— Anna vidám kedélyű volt, de mulatozásra nem emlékszem.

— Kérem — emlékezteti a védő a tanut — amikor Erdélyi Béla Rómában volt, nem voltak együtt, nem mulatoztak?

Emlékezzék csak vissza.

— Nem.

— Kérem, akkor talán arra emlékezik, hogy Forgács Annának Elek Istvánnal való ismeretségét nem kifogásolta-e? Nem emlékszik-e arra, hogy Forgács Annának más férfival való barátságát is szóvátette volna? Nem emlékszik-e arra, hogy ön kifogásolta Elek István és Forgács Anna barátságát? Kérem, figyelmeztetem rá, hogy itt mindent el kell mondania, nem szabad semmit sem elhallgatnia.

A tanu egy pillanatra habozik, aztán halk hangon az elnöki pulpitus felé fordulva válaszolja:

— Igen, kényes erre a kérdésre válaszolnom, legalább is a nyilvánosság előtt nem tudok erre válaszolni.

— Ha kijelenti — fordul most a védő a tanuhoz — hogy kényes, erkölcsi érdekekbe ütközik az, hogy erre válaszoljon, akkor én ezzel is megelégszem. Tehát megállapítja ezt?

Zárt tárgyalás

— Kérem a törvényszéket — fordul Gál Jenő a bíróság felé — méltóztassék megengedni, hogy a tanu a tárgyalás későbbi szakán

zárt tárgyaláson

mondhassa el azt, amit itt nem akar elmondani.

— Nem meri elmondani itt a nyilvánosság előtt azokat a dolgokat? — fordul az elnök a tanuhoz.

— Nem — válaszolja halkán a tanu.

Dr. Roth Béla, Filó József védője áll fel.

— Kérem, méltóztassék megengedni, hogy Filó József védelmében...

— Ez most nem tartozik ide — vág közbe az elnök.

— De kérem, én is zárt tárgyalásra teszek indítványt, mert a változtatás ügyekkel kapcsolatosan olyan kérdéseket fogok feltenni a tanuhoz, amelyekre valószínűleg szintén nem adja meg a választ nyilvános tárgyaláson.

Erdélyi Béla a kommünben vörös katona volt

Klein Andort megesketik vallomására és jön a következő tanu Ötvös Jenő magánhivatalnok. A tanu felesége testvére Erdélyi édesapjának, tehát a felesége nagynénje Erdélyi Bélának.

— Akkor vallomást tenni? — kérdezi az elnök.

— Ha nem vagyok köteles, akkor nem kívánok vallani.

Az elnök megállapítja, hogy nincs rokonság közte és a vádlott között, tehát köteles vallomást tenni. A tanu elmondja, hogy Erdélyi Márk cégnek volt a cégvezetője és innen jól ismerte Erdélyi Bélát. Tudja, hogy 1918-ban gimnáziumba járt.

— Igaz-e, hogy Erdélyi Béla vörös katona volt?

— vet fel az elnök egy egészen új momentumot Erdélyi Béla előéletéből.

— A kommün alatt nem voltam Budapesten — fe-

— Igen — válaszolja a tanu.

A tárgyalóterem, amelynek közönsége majdnem kétszer annyi, mint rendesen, most izgatottan felgyel. A kényes kérdések feszegetése azonban abba marad.

— Tud-e arról — hangzik a védelem következő kérdése. — hogy Erdélyi Bélát a házasságkötés után a biztosító ügynökök egész légiója árasztotta el és mind azt akarta, hogy Erdélyi az ő társaságánál kössön biztosítást.

— Erről nem tudok.

Erdélyi párbajmániája és a biztosítási üzlet

— Hát arról tud-e, hogy Forgács Anna előtt szóbahozták Erdélyi párbajmániáját és erre Forgács Anna aggodalmaskodott, hogy Erdélyi kockáztatja az életét és az ő jövője nincs biztosítva.

— Igen, az Elek István-féle párbaj után Forgács Anna panaszkodott, hogy Erdélyi túlzásba viszi a dolgokat.

— Arról tud-e — kérdezi tovább a tanutól a védő — hogy

Forgács Anna panaszkodott, hogy az egyik társaság nem akarja biztosítani.

A tanu erre csak halványan emlékszik.

— Rácz Vilmos, akilhez ön elment azzal, hogy Erdélyi számráságot akar csinálni és ezt meg kell akadályozni, mivel indokolta meg ön előtt, hogy valami nagyot kell csinálni, hogy a házasság meghiúsuljon.

— Én elmentem hozzá — vallja Klein Andor — és elmondtam véleményemet. Ő is megmondta a maga véleményét és annyira a magáévé tette az én kifogásaimat, hogy azonnal telefonált Erdélyi szüleinek, majd a Belvárosi-kávéházban elmondotta Erdélyi apjának az ő kifogásait.

— Kérem, ön elhallgatja itt az egésznek a velejét. A vizsgálóbíró előtt ön olyan kitételeket használt, ezeknek az aggályoknak megokolására, amelyekről itt nem mond semmit.

— Kérem, — suttogja Klein — amire a védő gondol, azt én fentartom.

— De tessék elmondani, ha fentartja. Nem lehet itt titkolózni. Tessék megmondani, mi az, amit fentart. Legfeljebb azt jelentheti ki, hogy a nyilvánosság előtt nem mondhatja meg.

— Kérem, — fordul Schadt a hallgatóság felé — tessék a termet elhagyni — elrendelem a zárt tárgyalást.

Fél óráig tartott a zárt tárgyalás, majd a nyílt tárgyaláson a védő kérdést intézett Klein Andorhoz a változtatásra vonatkozólag.

Klein Andor erre is részletesen válaszol.

— 1927 májusában, amikor az első szanatóriumot kezelésben részesítették Forgács Annát, megfordult ön a szanatóriumban?

— Igen. Egy orvos referált előttem Erdélyinek felesége hogylétéről.

— Tanusított érdeklődést Erdélyi felesége hogylété iránt?

— Határozott érdeklődést tanusított.

— Nyugtalanodott felesége állapota miatt?

— Naponta kétszer szaladt a szanatóriumba, de azért nem nyugtalanodott túlságosan.

leli a tanu — és így közvetlenül nem tudok a dologról. Erdélyi Márktól erre vonatkozóan nem kaptam felvilágosítást, mert ő zárkózott ember volt és ilyesmiről nem beszélt. De másoktól hallottam, hogy Erdélyi volt vöröskatona.

— Tud arról, hogy azután

Erdélyi hazahozott egy Röser-féle bizonyítványt?

— Igen. Ezzel azután kiment Németországba, ahol volt Berlinben, Helleben, Königsbergben és végül hozott onnan egy diplomát.

— 1924-ben — folytatja a tanu — a következő eset történt. A vádlott szülei Olaszországba utaztak, ugyanakkor Erdélyi hazajött. A gyár vezetése rámhárult és családi ügyekkel is kénytelen voltam foglalkozni. Egy napon a kislány mellett levő nevelőnő eljuttatott hozzám

Nincs többé unalom!

Minden estjét vidám zene mellett töltheti, ha sürgősen beszerez egy olcsó

Konráth-rádiót

Konráth D. D., Subotica

egy Németországból érkezett táviratot, amelynek a szövegét nem értette meg. Megnéztem a táviratot, amelyben valami váltóadóságról volt szó, amelyet Erdélyi Béla Németországban csinált. Felelőségre vontam Erdélyi Bélát, aki bevallotta, hogy egy úrsorász kezébe került és heti 5—10 százalékos kamatra kölcsönt vett fel tőle. Nekem sikerült a kölcsön 60—70 százalékát lealkudni és ezt az összeget a német követ ségen lefizettem. Kezembe került a váltó is, amelyen ez volt az aláírás:

„Baron Béla von Erdélyi.”

— Én ezt később említettem Erdélyi apjának, aki még később azt mondotta nekem, hogy fia csak olyan feltétellel kapta meg a kölcsönt attól a német embertől, ha bárónak írja alá magát.

Erdélyi házasságán meglepődött a család

Vontatottan, szürkén, nagy egyhangúságban folyik tovább a tárgyalás. Erdélyi Béla láthatóan unatkozik a vádlottak padján. Közben egy pillanatra felélénkül a tárgyalás akkor, amikor az elnök megkérdezi Erdélyi Béla nagybátyjától:

Tud-e arról, hogy Erdélyi udvarolt Forgács Annának?

— Nem tudok róla. Egyszerre csak azt hallottam, hogy elvette.

— Tud arról, hogy Erdélyi álmatlanságban szenvedett?

— Nem.

Most az ügyész tesz fel kérdéseket. A kérdések az Erdélyi-cég bukására és a csődeljárásra vonatkoznak.

Erdélyi kisisten volt a famillájában

- Milyen nevelésben részesült Erdélyi?
- Erdélyi Isten volt abban a családban.
- Micsoda?

— Kisisten volt

— javítja ki szavait a tanu, — amit akart, az megtörtént. Semmit sem tagadtak meg tőle.

— Ő volt a kedvenc a többiek rovására?

— Igen, mindent megkapott. Különösen nagyon imponált szüleinek Erdélyi társasága és viselkedése. Amikor pedig a diplomát hazahozta, akkor egészen megnyerte szülei szeretetét.

Végeznek Ötvös kihallgatásával, megesketik valamására.

Mégegyszer a veronál

Szünet után az elnök Erdélyit kezdi faggatni a veronáról.

Erdélyi nem akarta megengedni, hogy a szülők megnézzék Forgács Anna holttestét

Az elnök: Miből élt Erdélyi Béla?

Feuer Géza: Azt nem tudtam. Hallani hallottam egyet-mást. Egyszer szó volt valami Tornyai-féle váltókról.

Ezután az elnök a millstatti dolgokra tér át és kérdésére kijelenti a tanu, hogy a lezuhanásról már csak a halál bekövetkezése után értesült. Ekkor Erdélyi táviratozott haza. A táviratban az volt, hogy

Anna lezuhant, agyrázkódást kapott és meghalt.

— Maguk azután mit csináltak?

— Feleségemmel együtt azonnal odautaztam.

— Ön bizonyára megkérdezte, hogy mi történt és meg is akarta nézni Annát? Erdélyi ugyanazt mondta, amit a táviratban közölt és amikor meg akartuk nézni a holttestet, azt állította, hogy

a holttest össze van karcolva, ne nézzük meg, maradjon meg emlékezetünkben olyan szépnek, mint amilyen életben volt.

— Nem azért mondotta ezt, mert félt, hogy Ön rosszul lesz? Nem szivbajos Ön?

— Nem, soha nem is voltam.

— Látta Ön, hogy Erdélyi szomorú, hogy bánkodik?

— Ezt nem tudtam megfigyelni.

— A temetésen hogy viselkedett?

— Nem figyeltem meg.

— A temetés költséget ki fizette?

— Nem tudom, azt hiszem, hogy csak Erdélyi fizethette.

— Tudja, hogy Anna tériszonyban szenvedett?

— Nem tudok róla.

— Nem volt szó arról, hogy Erdélyi Béla veronált adott feleségének?

— Nem.

— Arról sem volt szó, hogy milyen orvosságot írt az orvos? Hogy egyáltalán volt-e Annánál orvos.

— Tudtam, hogy volt ott orvos, de hogy milyen orvosságot írt, azt nem tudom.

Az elnök kérdéseire elmondja ezután Forgács Anna apja, hogy a kölcsönös biztosításról nem tudott semmit, arról csak az újságokból értesült. Majd kijelenti, hogy tudomása szerint morrium-injekciót nem kapott Anna, hanem csak insulin-injekciókat, hogy jobb étvágya legyen, mert nagyon sovány volt. A váltóügyről csak annyit tud, amennyit az újságokból olvasott.

Az elnök: A májusi mérgezés után mondotta Ön-

Az elnök: Miért öntötte ki a veronált. Hová lett az a veronál, amit Pichler dr. írt néhány nappal Anna halála előtt? Miért öntötte ki, hiszen akkor lett volna leg nagyobb szüksége az altatószere, amikor a felesége meghalt.

Erdélyi izgatottan felel és háromszor is megismétli a választ: — Izgatottságomban tettem.

Forgács Anna apja

Ezután Feuer Gézát, Forgács Anna apját hallgatják ki.

A tanu elmondja, hogy nagyon meglepte, amikor leánya bejelentette, hogy feleségül megy Erdélyihez. Az esküvő március nyolcadikára volt kitűzve, de el kellett halasztani. Erdélyi az elhalasztás okául azt hozta fel, hogy egy tanu nem jelent meg.

— Kilencedikén telefonált a feleségem — mondja Feuer — hogy jöjjenek azonnal haza, mert Anna két-ségbeesett állapotban van. Hazarohantam és sirva találtam szegény lányomat. Könyörgött és azt mondotta, hogy

Bélának száz millióra volna szüksége, mert lényes üzleteket tudna kötni és nem lehet szó a házasságról, ha nem kapja meg ezt a pénzt.

Nem volt száz millióm és azt mondtam, hogy adok hetven milliót.

Lányomnak adtam huszonöt milliót, Erdélyi-nek pedig 45 milliót.

Nagyon fontos a vallomásnak ez a része, mert Erdélyi tagadja, hogy Feuer-től pénzt kapott.

A tanu ezután elmondja, hogy mindig azt hitte, hogy lánya boldog házasságot kötött, majd Forgács Anna első mérgezéséről tett vallomást. Május tizedikén felesége telefonon értesítette, hogy Anna beteg, Erdélyi azonban nem telefonált. Feleségével együtt elmentek a Britanniába, de Erdélyi nem volt otthon, hanem valami ürüggyel eltávozott hazulról. A szálloda halljában várakoztak, amíg megérkezett Klár dr., majd megjött Erdélyi is dr. Szásszal. Bár Erdélyi lebeszélte őket, felmentek a szobába, ahol Annát eszméletlenül találták. Az orvos élesztgetni kezdte, de hasztalanul, úgyhogy be kellett szállítani szanatóriumba, ahol két nap múlva tért magához és ekkor apja faggatására bizonytalan választ adott és azt mondotta, hogy valószínűleg rossz orvosság okozta a mérgezést. Hangsúlyozta Feuer, hogy

Forgács Anna sohasem használt veronált,

hanem legfeljebb brómot, de azt is ritkán. Arról Anna sohasem panaszkodott szüleinek, hogy Erdélyi bántalmazta.

nek Anna, hogy megmérgezte magát, hogy öngyilkos akart lenni?

A tanu: Én kérdeztem, hogy mi baja van, de nem említett öngyilkosságot.

— Akar még valamit hozzátenni vallomásához?

— Nem. A tiszta igazság az, amit vallottam. Nem tudok hozzátenni semmit.

— Kártérítés igényt támaszt?

— Igen.

Az ügyész nem intéz kérdéseket a tanuhoz és most a védőre kerül a sor, de Gal Jenő védő kijelenti, hogy annyira tiszteli a szülő fájdalomát, hogy lemond a tanu kérdéséről.

Erdélyi a vallomás alatt állandóan jegyzeteket készített és úgy látszott, hogy több kérdést akar intézni a tanuhoz, de valószínűleg ő is meggondolta magát, a védő után felállt és patetikus hangon a következőket mondotta:

— Védőm megállapításához csatlakozom, a kérdésről én is lemondok.

Mint hogy az ügyész nem kívánja a tanu megesketését, Feuer Géza elhagyja a termet.

Forgács Anna anyjának vallomása

A következő tanu Feuer Gézáné, Forgács Anna édesanyja. Az idősebb uriaszony fekete ruhában lép a bíróság elé, rendkívül elfogódott hangon, könnyes szemmel mondja be személyi adatait.

Az elnök: Nincs haragos viszonyban a vádlottal?

— Nem vagyok.

— Szóval igaz vallomást fog tenni.

— Igen.

Az elnök kérdéseire elmondja a tanu, hogy Erdélyit 1925 tavaszán ismerte meg, járt a házukhoz. 1927-ben mondta Anna, hogy szereti Erdélyit és feleségül megy hozzá. Az esküvő napját is úgy tudták meg, hogy Anna bejelentette, hogy március 10-ikén megesküsznek. Először nyolc napig a Carltonban laktak, azután Anna Orosházára ment nővéréhez, Margitához.

— Nem volt Önnek különös, hogy olyan hamar elhagyták egymást a házastársak.

— Nem, mert előre tudtam, hogy így lesz.

— Szó volt arról, hogy Erdélyi meglátogatta Annát Orosházán?

— Nem, pedig ha megtörtént volna, Margit nem halgatta volna el.

A májusi mérgezés

Az elnök: Mondja el, mit tud a májusi betegségről?

— Kérem, szíveskedjék kérdezni.

— Május 8-ikán Önnél volt lánya és Erdélyi. Mielőtt elmentek, nem mondotta, hogy kedden újból hazamegy?

— De igen.

— És nem ment el. Miért?

— Most tudom csak, hogy miért. Kedden vártam, hogy hazajön, de mikor nem jött, uzsonna után felmentem Klár Viktóriához és onnan felhívtam a szállodát telefonon, mert nyugtalan voltam. Erdélyi jött a telefonhoz és azt mondta, hogy Anna beteg. Elmentem a Britanniába, ahol laktak és kérdeztem Annát, hogy mi baja. Azt válaszolta: »Nem tudom, nagyon rosszul érzem magam«. Kérdeztem, hogy ebédelt-e, de erre zavaros feleletet adott. Hozattam tejet és adtam neki. Rendkívül gyenge volt. Kérte, hogy hívassuk el dr. Lászlót, aki el is jött és azt mondta, hogy Anna affektál, kicsit gyenge és ideges. Én haza akartam vinni Annát, mert kényelmetlenül találtam, hogy a szállodában fekdjön, de ő semmiképpen sem akart és azt mondta, hogy hívjuk el Klár Zoltánt.

Az elnök: Mikor utazott Anna Millstattba?

— Julius 2-ikán.

— Mi történt Millstattban?

— Erről én nem tudok semmit.

— A lezuhanásról értesítette Önöket Erdélyi?

— Csak már a halál után.

— A temetésen Erdélyi Béla levert volt?

— Nem látszott levertség, erős természetű ember.

Azt azonban láttam, hogy a temetésen sírt.

Az elnök erre felveszi a bűnjelek közt lévő sálat és megkérdi Feuernt:

— Ismeri ezt a sálat?

Ebben a pillanatban az amugyis sápadt uriaszony előrehajlik, szólni akart, de hang nem jön ki a torkán és már-már elájul a bíróság előtt.

A védői emelvényről és a szakértők közül többen szólnak: »Nem tud beszélni, rosszul van.« Pár pillanatnyi kínos csend után az uriaszony megszólal:

— Tudok beszélni.

Az elnök azonban a sálra nézve nem tesz fel hozzá több kérdést, hanem a kölcsönös biztosítás megkötéséről érdeklődik, erről azonban Feuer né mitsem tud. Az elnök megkérdi:

— Ön többször panaszkodott, hogy Erdélyi Annát tönkretesz. Arra vonatkoztak ezek a panaszok, hogy Erdélyi Annát elpusztítja?

— Nem, óh nem, hanem arra, hogy nagyon rendetlen életmódot folytatnak.

Az ügyész: Ha leánya használt volna veronált, Ön tudott volna erről?

— Valami nyomának kellett volna lenni, de soha nem vettünk észre semmit.

Még Minich orvosszakértő ad fel néhány kérdést, majd az ügyész indítványának megfelelően Mannheim Ernő Forgács Margitot, az elhunyt Forgács Anna nővérét hallgatják ki, aki elmondja, hogy Annával együtt lakott egy szobában, Forgács Annának nem voltak adóságai, csupán egyszer, egy bundavételből kifolyólag perelték be, de ezt is kifizette az édesanyja. Kijelenti, hogy

semmi olyan jel nem volt, hogy Anna mérget használt volna.

A katasztrófa előtti esztendőben együtt nyaralt vele Millstattban, ott sem használt soha semmiféle altatót és nem szenvedett álmatlanságban.

— Rossz viszonyban volt Forgács Anna az anyjával? — kérdi az ügyész.

— Nem.

A védőnek arra a megjegyzésére, hogy ezt senki sem mondja, az elnök kijelenti, hogy Erdélyi igenis ezt állítja.

Az elnök intéz a tanuhoz kérdést: Visszatérhetett volna Forgács Anna a szülői házhoz, ha ezt a körülmények szükségessé tették volna?

A tanu könnyezve ad választ: Mikor Anna nálunk volt Orosházán, kérdeztem, hogy miből fognak megélni. Azt felelte, hogy Rómába mennek, ahol Erdélyinek bérszántási vállalata van és hogy ő is dolgozni fog. Megkérdeztem, hogy azt hiszi-e, hogy boldogok lesznek egész életükön át. Erre a legom így felelt: Az Atilla-utca 28. szám alatti ház, szülei háza, előttem mindig nyitva lesz.

Erdélyi kicsavarta Forgács Anna karját

Nagel Dénes ügyvédjelöltet hallgatja ki ezután a bíróság. Nagel egy szindarab fordítása révén jutott közelebbi nekiszűha Forgács Annával. Elmondja, hogy egy izben Forgács Annával és az anyjával autón mentek a krisztinavárosi Szinkörbe, Forgács Anna kiugrott az autóból és a Duna felé futott, közben azt kiabálta: »Mit szekiroztok folyton.« Ilyen kitérőt több izben is tapasztalt a tanu Forgács Annánál.

Arra a kérdésre, hogy Erdélyi rosszul bánt-e a feleségével, elmondja a tanu, hogy

egy vívőversenyen Erdélyi kicsavarta Forgács

Anna karját, úgy vitte ki a teremből.

Egy másik alkalommal a Tabarinban meglehetősen beboroztak,

Erdélyi összeveszett a feleségével és a vere-

kedést a taxitún is folytatták, amelynek függö-

nyelét verekedés közben letépték.

Az elnök ezután berekeszti a tárgyalást és folytatását keddeire tűzi ki.

Bánátiak!

Veliki Bečkereken

Aleksandrova 7

KONRATH RÁDIÓ

FIÓK ÜZLETE

Kérjen ajánlatot! Kérjen bemutatást!

Az angol király állapota egyre súlyosabb

Megalakult a királyi hatalmat gyakorló régenstanács

Londontól jelentik: Kedd este 11 óra 20 perckor megdöbbenés fogta el a londoni rádió hallgatóit, mikor a tánczene hirtelen elhallgatott és a stúdió bejelentője a következőket mondta:

— **Ötlete**

a király súlyos küzdelmet vív a halálos betegséggel.

A hőmérséklet emelkedése a kórkép ingadozásainak tünete közé tartozik. Miután ötlete az utolsó 24 óra alatt hosszabb ideig nyugodtan aludt, este némileg erőteljesebb volt, mint megelőző nap ugyanebben az időben. Az udvari orvosok egyike az éjszakát a király betegágya mellett fogja tölteni.

Mint hogy a rádió ezt a hírt hivatalos utasításra közölte, általában volt az a vélemény, hogy a kormány ezen az uton akarja előkészíteni a lakosságot a király közeli halálára.

Az esti kilenc órakor kiadott orvosi jelentés megállapítja, hogy a láz emelkedőben van, a király nyugtalan napot töltött, de közállapota változatlan.

A kormány elrendelte, hogy ezután Nagy-Britannia és Írország valamennyi postahivatalához telefonon jelentések a király állapotáról szóló orvosi bulletint és a postahivatalok azt látható helyen függeszsek ki.

Az angol hivatalos lap szerdán közli a királyi bizottság kinevezését.

Amelyről a miniszterelnök kedd este az alsóházban említést tett. A bizottság tagjai: a királyné, a walesi, a yorki herceg, a conterbury érsek, a miniszterelnök és a lordkancellár.

A bizottság kinevezését megelőzően a titkos államtanács ülést tartott az audienciás teremben, amely a király betegszobája mellett van.

A közbeeső ajtókat nyitva hagyták és az elnökkel belügyminiszter a két ajtó között állva olvasta fel az okiratot, úgyhogy a király a tanácskozást figyelemmel kísérhette

és mindenről tudomással bírt. Az eljárás alatt a királyt ványkosokkal támasztották alá az ágyban. A tanácskozás befejeztével az ágyához vitték a bizottság kineve-

zéséről szóló warrantot és a király szilárd, erélyes vonásokkal írta alá. A tanács tagjai nem mentek be a szobába, de a nyitott ajtón át látták, hogy a király aláírja a warrantot.

Az egész londoni sajtó azt írja szerdán reggel, hogy

György király nahéz harcot vív életre-halálra, állapota rendkívül aggasztó és a láz emelkedése még komolyabb, mint kedden.

A walesi herceg, aki drótnélküli táviró útján állandó összeköttetésben van Londonnal, több biztató fizetést küldött a családnak. Az Enterprise remélhetőleg pénteken Szevezbe érkezik. A római angol nagykövét értesítette az olasz kormányt, hogy a walesi herceg hétfőn Brindisibe érkezik. Félóra múlva azt a választ kapta, hogy

az olasz hatóságok a kitűzött időben egy különvonatot bocsátanak a herceg rendelkezésére, amely minden eddigi gyorsasági rekordot felülmulva, egyenesen Calaisba fogja vinni, ahol egy angol torpedóromboló fogja a herceget fedélzetre venni.

Az olasz kormány felajánlotta azt is, hogy repülőgépeket bocsát a walesi herceg rendelkezésére, de a trónörökös ezt nem veheti igénybe, mert az angol kormány óvatosságból megtiltotta, hogy repülőgépre üljön.

A Buckingham-palota főbejartára szerda délelőtt tizenegy órakor kifüggesztették a király állapotáról szóló újabb orvosi jelentést, amely szerint

a király az éjszakát meglehetősen nyugodtan töltötte és kedvező jelnek tartják, hogy a tüdő és mellhártya lobosodása, amely kedden a láz okozta, csökkenőben van, de a szív működéséről nem tesz említést a szükséges orvosi jelentés.

A Daily Chronicle mulhatatlanul szükségesnek tartja, hogy az aggodó közvéleményt tájékoztassák a király betegségének lefolyásáról olyan formában, hogy azt a laikusok is megértsék.

Az osztrák elnökválasztás szerdai szavazási menetei eredménytelenül végződtek

A szövetségi gyűlésen Miklas keresztényszocialista és Renner szociáldemokrata jelölt majdnem egyenlőszámu szavazatot kapott, Schober bécsi rendőrfőnök pedig háttérbe szorult

Súlyos politikai válság fenyegeti Ausztriát

Bécsből jelentik: Az osztrák parlament épülete előtt felállított árbocokon két hatalmas lobogó hirdeti, hogy Ausztriának nagy napja van: ma tartják meg az elnökválasztást. A nemzeti tanács és a szövetségtanács tagjai már a déli órákban teljes számban összegyűltek, a közönség köréből azonban csak mérsékelt érdeklődés mutatkozott az államfő választás aktusa iránt. Három óra után megszólaltak az elnöki csengők és a képviselők betódultak az ülésterembe, amelynek közepén egy asztalon hatalmas barna teknősbéka-borrel bevont urna állt a szavazatok befogadására. Miklas elnök, aki maga is az államfőjelöltek közé tartozik, általános érdeklődés közben nyitotta meg a szövetségi gyűlést és elrendelte a szavazást.

Az első szavazásnál 210 szavazatot adtak le, amiből Miklasra, a keresztényszocialista párt jelöltjére esett 94 szavazat, dr. Renner volt kancellárra, a szocialisták jelöltjére 91 szavazat és Schober rendőrfőnökre 25 szavazat.

Mint hogy az első szavazásnál egyik jelöltnek sem volt abszolút többsége, az elnök konstataulta, hogy a szavazás eredménytelen volt és délután hat órára tüzte ki az újabb szavazást. A 215 tagból álló szövetségi gyű-

lésen ugyanis az alkotmány értelmében 108 szavazat kell ahhoz, hogy valakit elnöké válasszanak.

Eredménytelen a második szavazás is

A szavazás első menete minden kombinációt megdöntött és csupa meglepetést hozott. Csak a keresztényszocialista párt maradt meg eredeti álláspontja mellett és egységesen Miklasra szavazott.

A szociáldemokraták, akik eredetileg Seitz polgármestert akarták jelölni, az utolsó percben határozták el, hogy Renner volt kancellárra szavaznak.

A legérdekesebb a gazdaszövetség és a nagynémet párt magatartása, akik a politikai pártokon felülálló Schober bécsi rendőrfőnökre szavaztak és elejtették eredeti jelöltjüket, Beck Vladimir bárót.

Ilyen meglepő előzmények után nyitotta meg 6 óra 15 perckor Miklas elnök újból a szövetségi gyűlést és azonnal megkezdte a szavazást, amelyben 212 képviselő vett részt, de egy szavazólap fűrés volt. A második szavazási menetben Miklas 94, Renner 91 és Schober 26 szavazatot kapott, úgy hogy

a második szavazási menetet sem vezetett eredményre

és ezért az elnök felfüggesztette az ülést és a harmadik szavazást este fél nyolcra tüzte ki.

Szerdán azonban már nem várható, hogy a szavazás eredményre vezessen.

Súlyos politikai válság fenyegeti Ausztriát

Ausztria politikai életét minden tekintetben komoly válság fenyegeti. Eltekintve attól, hogy a politikai pártok az új államfő személyének kérdésében sem tudtak megállapodni,

veszedelmes konfliktus tört ki a kormánykoalíció két legerősebb pártja, a keresztényszocialisták és a nagynémetek között.

A konfliktus oka az, hogy a keresztényszocialista párt nem támogatja az állami tisztviselők fizetésjavítási követelését, viszont a nagynémet párt a szociáldemokratákkal együtt azon az állásponton van, hogy a fizetésjavítást meg kell adni.

Súlyosítja a helyzetet, hogy a posta- és táviróalkalmazottak passzív rezisztenciája az eddigienél is kinosabban érezteti hatását. A főpostahivatalban 300 óriási levélszak hever és hasonló a helyzet a postaszolgálat többi ágában is. Az Ostbahnhof postahivatalában 11.000 levelesomag, 15.000 csomag nyomtatvány és rengeteg utalvány van hátralékban és

ha háromnegy óra alatt nem szűnik meg a postások passzív rezisztenciája, akkor teljesen megbénul Ausztria postaforgalma.

A legközelebbi 24 óra alatt tehát döntő jelentőségű Ausztria politikai életében.

TŐZSDE

Zürich, dec. 5. (Zárlat.) Beograd 9.125, Páris 20.28, London 25.1787, Newyork 519.05, Brüsszel 72.175, Milánó 27.18, Madrid 83.80, Amsterdam 208.45, Berlin 123.70, Bécs 73, Szófia 3.75, Prága 15.385, Varsó 58.20, Budapest 90.525, Bukarest 300.

Zagreb, dec. 5. (Zárlat.) Páris 221.23—223.23, London 275.52—276.32, Newyork 56.78—56.98, Zürich 10.94.10—10.97.10, Trieste 296.72—298.72, Berlin 13.54—13.57, Bécs 798.50—801.50, Prága 168.15—168.95, Budapest 990.60—993.60.

Szombori terménytőzsde, dec. 5. Buza bácskai vasut prt. 235—240, rozs bácskai vasut prt. 237.50—242.50, zab bácskai vasut prt. 237.50—242.50, árpa takarmányi 64—65 kilós 250—255, tavaszi 67—68 kilós 270—275, tavaszi baranyai 69—70 kilós 280—285, újingeri csöves prt. 230—235, bab orig. 800—820, liszt Ogg 350—360, Og 350—350, 2-es sz. 330—340, 5-ös sz. 310—320, 6-os sz. 265—285, 7-es sz. 245—260, 8-as sz. 200—210, korpa finom korpa 185—190. Irányzat: lanyha. Forgalom: 286 és fél vagon.

Budapesti gabona-tőzsde, dec. 5. Buza márciusra 25.96—26.12, zárlat 26.04—26.06, májusra 26.84—26.98, zárlat 26.90—26.92, rozs márciusra 24.56—24.70, zárlat 24.68—24.70, májusra 25—25.20, zárlat 25.14—25.16, tengeri májusra 28.10—28.30, zárlat 28.14—28.16, júliusra 28.30—28.40, zárlat 28.30—28.32. Készárupiac: buza 24.85—25.90, rozs 22.75—22.95, takarmányárpa 25.10—25.70, sörárpa 26.50—28.17, köles 25.75—26.50, repce 45.50—46.50, tengeri 25—26.15, zab 25.25—26, korpa 18.50—18.75.

Noviszedi terménytőzsde, dec. 5. Buza bácskai, felsőbácskai, tiszavidékbácskai és szerémi 79—80 kg. 242.50—245, bácskai IV—V. 262.50—265, bánáti paritás Vrsac 79—80 kg. 236—238, bánáti hajó 257.50—262.50. Árpa bácskai, szerémi és bánáti 65 kg. 255—260, bácskai tavaszi 68—69 kg. 285—290, baranyai tavaszi 71—72 kg. 295—300. Zab bácskai, szerémi és szlavónai 242.50—247.50. Tengeri bácskai új 235—240, bácskai új XII—I. 237.50—242.50, bácskai III—IV. 272.30—277.50, bácskai III—IV—V. 275—280, bácskai IV—V. 280—285, szerémi új 235—240, szerémi új XII—I. 235—242.50. Lisztek: Ogg és Og bácskai 347.50—357.50, kettes 327.50—337.50, ötös 307.50—317.50, hatos 270—280, hetes 255—265, nyolcas 205—215, korpa bácskai 177.50—182.50 és szerémi 175—180, bácskai I—V. 187.50—192.50, bácskai III—IV—V. 190—195. Irányzat: változatlan. Forgalom: 201 vagon.

Winnepigi terménytőzsde, dec. 5. Középpárfolyamok: Buza decemberre (117) 116 háromnegyed, márciusra (123) egynegyed) 123 egynegyed, május (125) egynegyed) 125 egynegyed.

Chicago terménytőzsde, dec. 5. Középpárfolyamok (zárójelben az előző napi zárlat.) Buza decemberre (116 háromnegyed) 116 háromnegyed, márciusra (120) egynegyed) 120 egynegyed, májusra (123) egynegyed) 123. Tengeri decemberre (85 és fél) 84 egynegyed, márciusra (88) egynegyed) 87 egynegyed, májusra (91) egynegyed) 90 és fél. Zab decemberre (48 háromnegyed) március (49), május (49 és fél). Rozs decemberre (100 ötönegyed) 100, márciusra (105) 104 egynegyed, májusra (107) hétönegyed).

HIREK

Mikulás

Kedves szerkesztő bácsi! Én egy hároméves fiú vagyok, részint k. szüleim, részint a modern kor gyermeke s mint ilyen lelki szükségét érzem annak, hogy a nyilvánosság elé lépve lerántsam a leplet némely üzelemszerű babonáról. Nem lehet ugyanis higgadt lelkiismerettel tovább tűrni azt a kellemetlen megvilágítást, melyben bennünket, ifjúságot — olykor zsenge virágot — odaállít a világ és a szülői elfogultság.

Voltaképpen a pedagógiát kellene okolnom, mert az készíti elő a félreértés csiráit. Ugy érzem, hogy a pedagógia egyszer előre szaladt, aztán megállt és most képtelen a helyéből mezdulni. Bennünket még mindig úgy kezelnek, mint egyszerű, tudatlan lényeket, a mi nyelvérzékünket megrontják már bölcsős korunkban.

Ne higyjék, hogy mi nem tudunk gondolkodni. Sokkal élénkebb az agyműködésünk, mint sok politikus bácsié, akik szintén tehetséges gyerekek voltak valamikor, csak később romlottak le a nagyok között, mert csunyákat hallottak tőlük. Mi unjuk a kis kacsát a fekete tóban, mert jól tudjuk, hogy a kacsát rég kifogta a kiscigány és drága dinárokért árulja a piacon. Anyjához sem mehet olyan könnyen Lengyelországba, mert nem kap vizumot. Egyébként is kérdések kérdése, hogyan szakadtak el egymástól? Nincs itt esetleg tilos határátlépésről szó?

Kedves szerkesztő bácsi, higye el, hogy bennünket szándokasan butítanak, mert amint hallom, a tanító bácsi még mindig azt kérde, hogy ha egy kiló alma tíz para, mennyibe kerül három darab? A tanító bácsi, akit szerencsére még nem ismerek, a világ legboldogabb embere, mert nyilván sose jár a piacra, különben tudná, hogy az alma kilója nem tíz para. Így nevelnek bennünket az életre! Hová is jutnánk, ha nem állanánk meg néha a kirakatok előtt, meg a banküzletek ablakainál, hogy tájékozódást szerezzünk az árfolyamokról.

Azonban mindez semmi. Mindennapi apróságok az élet tengerén — hogy a felnőttek kedves idetlenségét citáljam. Bántóbbak az elavult legendák, amikkel gyilkolnak bennünket. Engedje meg, szerkesztő bácsi, hogy elmondjam a legfrissebbet. Hetek óta dumálják otthon a fülemben, hogy viseljem jól magam, különben megver a Krampusz. Mikulás bácsi pedig nem látogat el hozzánk. Befektetik ezt az átlátszó két mese-tököt, hogy négy héten át beszébeljék utána az én gyámoltalanságom uzsorakamatját.

Ha nem akartam ebédelni, tipikus felnőtt nagyképséggel kezdték meregotni a szemüket.

— Jaj, a Mikulás!

Ezért kellett korán lefeküdnöm, szót fogadni, nem beszélve arról, hogy kiimádkoztam magam egy évre.

Megfigyelő álláspontra helyezkedtem, hogy ugyan mi akar ez lenni? Naivság, tudatlanság, vagy ravaszság? Azt hiszik, vak vagyok és nem látom a kirakatokat? Azért, hogy kikapaszthatjam kedves szüleim egyéniségét, feladtam néhány ravasz keresztkérdést.

— Ha jó vagyok, kérhetek akármit a Mikulástól? Jó apám zavarba jött.

— A Mikulás csak egy kis cukrot szokott hozni, a gyerek pedig legföljebb a jóindulatát kérheti.

Befelé mosolyogtam. Ahá, értem már! K. atyám pénz nélkül áll és térdig koptatja a lábát, hogy anyagilag fellendüljön. Elfogyott a szájalom és ettől fogva némán engedelmesskedtem minden apró ravaszágának. Mikor ma délután megjelent a Mikulás, én térdre ereszkedtem és jószágot fogadtam — a Marinak. Mert ő volt, a minden Marink, ez a hűséges cseléd, akinek szüleim a bérén felül előfizetnek a kölcsönkönyvtarra is, mert csak így volt hajlandó elállni hozzánk, lévén leküzdhetetlen szenvedélye a »szóczer.« Megismertem a bunda alatt a papucsát, meg a retkes lábát az elfeledhetetlen büttyökkel, azért csak úgy szólítottam, hogy drága Mikulás bácsi és meghatottan vettem át a tíz deka cukrot, amelyért szegény szüleim közel három dinárt adtak ki.

Azonban a lelkem megenyhült s ebben a pillanatban komolyan sirtam is. Ránéztem ugyanis szüleim ragyogó arcára és megaláttam ott azt a hitet, ami rég elszállt az én cinikus lelkemből.

— Istenkém, ha ők még hisznek és örülnek, bűn volna megbolygatnom a hitüket, az örömeiket. Elég szomorúság van a világon úgy is, legyen legalább néhány napja az esztendőnek, amikor az öregek megtelnek napsugárral.

Ugyanazért adtam néhány szép kérdést a Mikulásnak, örömeimet fejeztem ki, hogy a Krampusz elkerült s később ujjongva meséltem el éppen a Marinak, hogy milyen kár, hogy nem volt itthon, ő is láthatta volna a ritka vendéget. K. szüleim oda voltak a boldogságtól, jól is ment volna minden, csak anyám rontotta el a végét. A szeme könnyezett, mikor az ölébe vont és azt mondta:

— Uculi, puculi, kuci! Ude, medmonta anuta, hod ejon a Mitujász!

Éreztem, hogy eltorzul az arcom. Hirtelen a keb-

lére rejtettem hát, hogy ne vegye észre. Ezzel maradok a szerkesztő bácsi igaz hive és kérem, tegye ki a levelemet az újságba, Gyuri.

A másolat hitelül:

Bob

VÁROSI SZÍNHÁZ. Vasárnap, december 9-ikén délelőtt 11 órákor matiné és divatrevü: A divat fejlődése az ókortól napjainkig. Előadás vetített képekkel. Tartják: Solymos Bea író és Sava Rajković festőművész, utána mannequinok felvonulása. **LIFKA.** Csütörtöktől vasárnapig *Dolores Del Rio* ezidei első világhítraktóciójának ünnepélyes bemutatója: *Ramona*, szerelmi játék hat felv. *Ramona* dalbetéjtét éneklé *Veracim* beogradi operacékes. Rendes helyárak. Előadások 4, 6 és fél 9 órákor.

— **A szubotícai kereskedők és gyárosok tisztelgő küldöttsége dr. Sztípic Károly polgármesternél.** A szubotícai kereskedők és gyárosok egyesülete részéről dr. Manojlović Vladislav elnök és Jakobsics Imre alelnök vezetésével szerdán délelőtt tisztelgő küldöttség jelent meg dr. Sztípic Károly polgármesternél. A küldöttség üdvözölte a polgármestert kitüntetések alkalmából és szerencsekívánságait fejezte ki az egyesület nevében. Dr. Sztípic polgármester meleg szavakkal köszönte meg az üdvözlést.

— **Grol Milán közoktatásügyi miniszter Szubotícán.** A szubotícai demokrata párt szombat és vasárnap három nagy gyűlést tart Szubotícán és környékén. A párt szervezet a gyűlésekre meghívta Grol Milán közoktatásügyi minisztert, a kerület demokrata listavezetőjét, aki pénteken éjjel érkezett Szubotícára. A közoktatásügyi miniszter szombat délelőtt tíz órákor részt vesz a városi tanács által a francia liceum ügyében rendezendő ankéton. Ezután Bajmokon lesz népgyűlés, amelynek főszónoka Grol Milán miniszter lesz. Vasárnap Tavankuton és Szubotícán a VII. körben lesz demokrata párti gyűlés. Grol Milán valamennyi gyűlésen beszédet fog mondani.

— **A pancsevői polgármester kitüntetése.** Pancsevőről jelentik: Ófelsége Iszajlović Vászó pancsevői polgármestert a Fehér Sas-rend ötödik osztályával tüntette ki. Iszajlović polgármesternek ez már a második kitüntetése. 1922-ben, mint vukovári főispán a Szent Száva-rend harmadik osztályát kapta meg.

— **A noviszadi államügyészség új vezetője.** Noviszadról jelentik: A noviszadi államügyészség vezető állása dr. Lemaics Jován államügyész nyugatombavonulásával több mint egy esztendője betöltetlen és azt ideiglenesen dr. Vukovojác Zsárkó államügyész látta el. Most betöltésre kerül ez a vezető állás, amennyiben a király dr. Vukovojác Zsárkó helyettes vezető államügyészt nevezte ki a noviszadi ügyészség élére. A kinevezés legközelebb fog a hivatalos lapban megjelenni.

— **Bíróvári kinevezések.** Az igazságügyminiszter Gránics Vojislav kikindai vezető járásbíró lemondását elfogadta és helyébe Klinovics Pájó törvényszéki bírót nevezte ki. — Hormanov Bogdán törvényszéki jegyzőt a kikindai törvényszékhez nevezték ki bírónak.

— **Szombaton ankétot tartanak a szubotícai francia liceum felállításának ügyében.** A szubotícai városi tanács december 8-ikára, szombatra ankétot hívott össze a közgyűlési terembe a Szubotícán felállítandó francia liceum ügyében. A városi tanácsnak az a terve, hogy ingyen telket ad a liceum céljaira és egymillió dinárt ad kölcsön a liceum igazgatóságának, amit a liceum jövedelméből később vissza fog fizetni a városnak. A fontos ügy részleteinek megbeszélésére a városi tanács ankétot hívott össze. Az ankétn részt vesz Grol Milán közoktatásügyi miniszter is. A francia liceum ügye ezután a december 30-iki városi közgyűlés elé kerül végleges elintézés végett.

— **Heves földrengés pusztított Bulgáriában.** Szófiából jelentik: Szerdára virradó éjjel fél tizenkettőkor Csirpan és Borisovgrad környékén heves földrengés pusztított, ugyanazon a területen, ahol a tavalyi borzalmas földrengés a két várost már rombadöntötte. A lakosságot álmából riasztották fel a földtökések és mindenki pánikszerűen menekült a szabadba. Több ház beomlott, emberéletben azonban nem esett kár.

— **Amikor a férj meglátogatja külváltan élő feleségét.** Noviszadról jelentik: Milinov Zsiván sajkászvetiváni kereskedő néhány nappal ezelőtt Noviszadon meglátogatta külváltan élő feleségét. A házastársak között szóváltás támadt, amelynek hevében Milinov felkapott egy botot és azzal olyan erővel sújtott az asszonyra, hogy annak egyik karja eltört. A brutális férjet letartóztatták és átkísérték a noviszadi ügyészség fogházába.

— **Kémkedéssel vádolnak egy szubotícai sóffőrt.** Noviszadról jelentik: A noviszadi államügyészség rendelkezése a rendőrség letartóztatta Fehér Mátyás szubotícai sóffőrt, aki ellen kémkedés gyanúja merült fel. A sóffőrt a noviszadi ügyészség fogházába szállították.

— **December 16-án lesznek Szubotícán a zsidó hitközségi választások.** A szubotícai zsidó hitközségi választásokat december tizenhatodikán, vasárnap tartják meg. Műtan a választáson csak egy lista szerepel, bizonyos, hogy a hitközségi elöljáróság megválasztása egyhangú lesz.

— **Egy szubotícai divatszalon antilop-kabátot ajánlódokozott Petar trónörökösnek.** A szubotícai iparnak öröndetes sikert szerzett a Licht-féle női divatszalon, amely egy antilop-kabátot készített a kis Petár trónörökösnek. A divatszalon tulajdonosa, Licht Endre csütörtökn megjelent a királyi udvarnál és a marsalli hivatalban felajánlotta a kabátot, amelyet a kis trónörökös azonnal felpróbált és az elegáns kabát nagyon megnyerte a királyi pár tetszését. Az udvarban csodálkozásnak adtak kifejezést, hogy előzetes mértékvétel nélkül ilyen jól szabott kabátot készítettek és szerdán már levelet kapott Licht Endre a királyi udvar marsalli hivatalától, amelyben Dimitrijević Áca marsall értesíti, hogy Ófelségei megelégedéssel fogadják el a Petár trónörökös részére felajánlott antilopkabátot és sapkát és Ófelsége Mária királyné nevében a marsalli hivatal köszönetét fejezi ki a szubotícai cégnek. A marsalli hivatal levele a »művész-szabó« címet adja Licht Endrének, aki ígéretet kapott már arról is, hogy Ófelsége a királynő megrendelést fog nála tenni. Az udvari szállítónak lett női divatszalon sikere egyben dicsérete a szépen fejlődő szubotícai iparnak is.

— **Chanuka-mulatság Szubotícán.** A szubotícai cionista szervezet vasárnap este fél kilenc órákor a Bárány-szálló termeiben Chanuka-táncmulatságot rendez a következő programmal: Ünnepi gyertyák meggyújtása és ének, végzi Basser József főkantár és a templomi énekkar férfi négyese. Ünnepi beszéd, tartja dr. Vidor Imre. Morris Rosenfeld: Chanuka lángok, szavalja Komor Jánosné, Hatikva, éneklé az ifjusági énekkar. Műsor után tánc Bodrić Miska zenekarának közreműködésével. Belépődíj tíz dinár. Külön meghívókat a rendezőség nem bocsájt ki.

— **A falusi bíró letartóztatott két polgárt.** Noviszadról jelentik: A becskeréki törvényszék ezer dinár pénzbüntetésre ítélte Jovanović György crepajai községi bírót, mert 1926. december hatodikán indokolatlanul letartóztatta Novakov Luka és Novakov Dusan crepajai lakosokat. A felebbviteli bíróság és a semmitőszék helybenhagyták az ítéletet.

— **Winterry meghosszabbította szubotícai tartózkodását.** Winterry Alfréd, az ismert kiváló grafológus és telepata, aki néhány hét óta Szubotícán működik a hozzáfördülők teljes megelégedésére, a minden oldalról megnyilvánuló nagy érdeklődésre való tekintettel rövid idővel prolongálta itteni tartózkodását. A közönséget Wilsonova 24. szám alatti új lakásán fogadja.

— **A noviszadi ügyvédi kamara adomány Petrovics Dusan dr.-nak.** A noviszadi ügyvédi kamara Gyorgyevics Jován szubotícai törvényszéki bíró után ezer dinárt küldött Protics Márkó lelkészhez azzal, hogy az összeget Petrovics Dusan dr.-nak az elaggott és munkaképtelenné vált ügyvédnek juttassák.

— **A Munkássegély Egyesület közgyűlése.** A szubotícai Munkássegély Egyesület december kilencedikén, vasárnap délelőtt tíz órákor tartja meg közgyűlését, amelyen az új vezetőséget fogják megválasztani.

— **Jevgyevics Dobroszlávot két hónapra itették egy népgyűlési beszédéért.** Noviszadról jelentik: Jevgyevics Dobroszláv, a Vidovdan főszerkesztője ez év április 3-ikán Bácskipetrovácon egy népgyűlésen beszédet mondott, amelyben többek között azt állította, hogy a közoktatásügyi miniszter Sztruhar Györgynek, a petrováci demokrata párt szervezet elnökének ötezer dinár állami pénzt utalt ki. A noviszadi járásbíróson szerdán tárgyalta az ügyet Gyorgyevics Ljubomir járásbíró és Jevgyevics a szerb büntetőtörvénykönyv 104-ik szakaszába ütköző hivatalnoksertés miatt kéthavi fogházra ítélte. Az ítéletben az ügyészségi megbízott megnyugodott, míg ifju dr. Hadzi Koszta védő felebbezést jelentett be.

— **Öngyilkosság a bál után.** Martonosról jelentik: Bata István huszéves gazda már régóta udvarolt egyik szegény martonosi szállási lánynak, de a lány szülei hallani sem akartak a házasságról. Bata többször fenyegetőzött, hogy ha a lány nem lesz a felesége, öngyilkosságot követ el. Hétfőn este elment a bálba és újból megkérte a lányt, hogy legyen a felesége, mire az sirva fakadt és azt mondta, hogy szülei miatt nem lehetnek egymásé. A legény erre a cigánybandát maga mellé vette és reggel négy óráig mulatott. Amikor távozott, barátainak megmondta, hogy igyanak az egészségére, mert őt többet nem látják. Barátai tréfának vették a vigkedvű gazdalegény fenyegetőzését. Bata hazament, felment a padlásra és ott a gerendára felakasztotta magát. Reggel szüleinek gyanus volt fiuk távolléte, keresésére indultak és meg is találták a padláson, de már halott volt. A fiatal gazda halála az egész községben óriási részvétet keltet.

— **Szódásüveg, mint harci eszköz.** Noviszadról jelentik: Kovács Károly noviszadi asztalos ez év szeptember 28-ikán összeveszett Gaja Mihály munkással. A veszekedésből csakhamar verekedés lett, amelybe egy Szabadi Mihály nevű munkás is beleavatkozott és szét akarta választani a dulakodó feleket. Kovács egy szódásüveggel súlyosan megsebesítette Gaját, aki viszont a békítő fejt verte be egy másik szódásüveggel. A noviszadi törvényszék szerdán tárgyalta az ügyet és Kovácsot egy havi, Gaját pedig másfél havi fogházra ítélte. Az ítélet ellen mindkét elítélt felebbezett.

— **Agyonütött két lovat a villanyáram.** Pancsevőről jelentik: A Cara Dusána-uccában a villanyvezetékek dróttja leszakadt. Abban a pillanatban haladt arra Biró György ivanovói földműves a kocsijával. Az egyik ló beleakadt a dróttba s azonnal felferdült, a másikat pedig amint hozzáért elesett társához, az erős áram szintén agyonütötte.

— **Öngyilkos lett egy pancsevői bírósági tisztviselő.** Pancsevőről jelentik: Krgics Zsivko harminchat éves törvényszéki írnok felesége szemeláttára főbelötte magát és azonnal meghalt. A szerencsétlen ember nyomozó anyagi gondjai miatt követte el tettét.

POMPADOUR CEM
Az összes Pompadour-készítmények töltő és expedíció állomása
Pappné elköltözése folytán
Mr. J. KUCHTER, SUBOTICA
Szent Teréz gyógyszertár Jelačićeva u. 9.
Zagrebi lerakat "EMMA" szalon, Ilica 12.
Vel. Kikindán a Pompadour szalonban kapható 12 0

— **Angol karácsonyest Szuboticán.** Az angol kultúra barátainak szuboticiai egyesülete elhatározta, hogy december hó 22-ikén, szombaton este kilenc órakor a Bárány-szálló helyiségeiben angol karácsonyest rendez. A karácsonyestet angol módra fogják megülni és azon felelevenítik az angol karácsonyi népszokásokat. Akik a karácsonyestére meghívóra igényt tartanak, forduljanak dr. Manojlović Joca ügyvédhez. (Telefon 281.)

— **Szerelmi bánatában lúgkővet ivott.** Oszijekről jelentik: A szomszédos Szusina községben szerelmi bánatában lúgkőoldattal megmérgezte magát özvegy Kovács Andrásné. Az özvegy hűtenségen érte a barátját és ez annyira elkésértette, hogy a mérgeghőhöz nyúlt. Barátja, amikor felkereste, eszméletlen állapotban találta az asszonyt, mire összecsomagolt minden elvihetőt, a szekéren talált pénzt magához vette és megszökött. Az asszonyt beszállították a kórházba, a fiatal ember kézrekerítésére pedig megindították a nyomozást.

PHILIPS
A. 409 B. 408 A. 442 B. 44
MALLER BÉLA okl. gép szmérnök, **S botic**
Petrográd a u. ica 8. Tel fon 35

— **Halálos vasuti elgázolás Pancsevőn.** Pancsevőről jelentik: Sztakics Szaveta hatvanéves szakulaj asszony a pancsevői vasutállomás mellett a sínek között haladt. Egy vagon mögül lépett éppen elő, amikor egy tolató mozdony elé került. A mozdonyvezetőnek már nem volt ideje fékezni és az asszony a kerekek alá került. A szerencsétlenül járt Sztakics Szaveta még a kórházba szállítása közben meghalt.

Székelési zavarok, bélgörcs, puffadtság, gyomor-szédülés, bódultság és általános rosszullét esetén a természetes „Ferenc József” keserűvíz a gyomor és bélcsatorna tartalmát gyorsan és fájdalom nélkül kiűri, a vérkeringést előmozdítja s tartós megkönnyebülés okoz. Az évszázad legkiválóbb orvosai a Ferenc József vizet úgy férfiaknál, mint nőknél és gyermekek-nél teljes eredménnyel alkalmazták. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

SPORT

A JNS szorgalmazza a balkáni-kupa megvalósítását

Balkáni olimpiász lehetősége a láthatáron

Zagrebból jelentik: A jugoszláv labdarúgó szövetsége még az elmúlt évben felvetette a balkáni kupa megvalósításának tervét, amely arra irányul, hogy Jugoszlávia, Bulgária, Románia, Törökország és Görögország a közép-európai-kupa küzdelmeinek mintájára érdekközösségbe tömörüljenek és egy kupáért mérközzenek legjobb csapataikkal. A JNS terve rokonszenves fogadtatásra talált az érdekelt szövetségeknél, amelyek meg is bízták a jugoszláv szövetséget a kupamérkőzések részletes módozatainak kidolgozásával.

Szövetségünk még ez év májusában megbeszélésre hívta egybe a balkáni kupában angagsált államokat, ez a megbeszélés azonban több szövetség delegátusának akadályoztatása miatt nem jöhetett létre. Azóta úgy látszott, hogy semmi sem történik a terv megvalósítása érdekében. A JNS azonban most komoly lépésre szánta magát és e heti ülésén elhatározta, hogy minden körülmények között megvalósítja a balkáni kupát.

A szövetség igazgatótanácsa legutóbbi ülésén kimondta, hogy újból átír az érdekelt szövetségekhez és kérdést intéz hozzájuk, hogy milyen időpontot tartanak a legalkalmasabbnak a Közép-európa-kupa konferencia összehívására. Ezt a konferenciát a tavasz folyamán okvetlenül megtartják, még pedig valószínűleg Zagrebben. A JNS ekkor már kész javaslatot lép

a társzövetségek elé, úgyhogy a Közép-európa-kupa mérkőzéseit még a jövő év folyamán — előre láthatólag a nyáron — megkezdik.

A JNS tervezetének részletei eddig még nem kerültek nyilvánosságra, annyi azonban bizonyos, hogy a balkáni-kupa teljesen független lesz a Közép-európa kupától. A balkáni szövetségek hallani sem akarnak a Közép-európa-kupa intézőségének arról a tervéről, hogy a két akció között bármilyen természetű kapcsolat létesüljön.

A balkáni-kupa megvalósításával egyidejűleg mozgalom indult meg arra is, hogy ugyanezek az államok az atlétika terén is szorosabb együttműködésre lépjenek és nincs kizárva az sem, hogy ebből a mozgalmából egy balkáni olimpiász intézménye fog kialakulni.

SZÍNHÁZ

Dohnányi

— Beeskereki koncertje után —

Beeskerek pár napig lázban égett: Dohnányi jön! Vasárnap este frakkban, szmokingban, a hölgyek mélyen dekoltált pazar estélyi ruhákban minden ülőhelyet elfoglaltak a kaszinó termében. De nem ez a fényes külsőség volt a Dohnányihoz múltó dekoráció, hanem azok az átszellemült, felmagasztosult tekintetek, amelyek játékból az előbb még blazirt, gögös, fölényes, gunyos és hűségöt kifejező szemekben felcsillantak.

Este kilenc óra felé Dohnányi megjelent a pádiumon. Végtelen szelídség, finom mosoly és derűs harmonia az arcán. Taps. Nem zúgó fegetek, csak udvarias üdvözlő: a nagyszerű művésznek. Kétszer meghajlik, leül, kicsit vár, csönd... felemeli a kezét, lecsap a billentyűkre és felzúg Beethoven szonátája. A nézőtér ezer arca szinte megieszül a kíváncsiságtól. Mit tud ez a nagy művész, mi a titka, amittől behódolt neki a világ?

Sokan meglepődtek. Hiszen az, amit Dohnányi csinál, olyan egyszerű, olyan végtelenül, nemesen, igazán egyszerű, mint a hajnal pirkadása. Nincs benne semmi káprázatos zsongló ösködés, nincsenek artisztikus csodák, virtuóz produkciók, hanem valami végtelen könnyedség, igazság, melegség, lágyaság, áhítatos elmélyedés, valami igaz, őszinte vallásos hit a zenében. Dohnányi nem kápráztatja el a szemünket a virtuózok szaltomortáléival, mert ő láthatóan nem nekünk játszik, hanem önmagának, felolyad, elmerül a muzsikában és ez az átláthatatlan zenei áhítat körülöleli, befonja, elárasztja, viszi, ragadja a lelkeket.

A közönség, amely mohón itta be a fenséges hangcsoda áradatát, most tombol. Mit érez a közönség? Mi ragadta el, mi lelkerítette fel ebből az egyszerű tónusú zongorajátékban? Nem lehet más, mint hogy a közönség ebben a művészen és ebben a játékban megérezte, tudat alatt átérezte a *költő zsenijét*. Megérezte, meg kellett éreznie, hogy Dohnányi nem utánzó, nem interpretáló, nem virtuóz, hanem ami mindennél nagyobb és elragadóbb: *költő, művész, lángelme*.

Dohnányi a kompozíció lényegét, *költői* lényegét érezte át és adta vissza. Ő tudja, érzi, hirdeti, hogy nem a technika a lényeg, az csak eszköz és abban ő csak azért tökéletes, hogy annál teljesebben adhassa vissza a zenei mű lelkét, lényegét, költői tartalmát. Ez az a költészet, amit Beethoven, Chopin, Liszt írtak bele a kottába, éledt fel, szárnyalt, zengett végig a termén Dohnányi kezéből és szállt bele a szívekbe mélyen. Mikor Dohnányi keze a billentyűket érinti, lelke olyan lesz, mint egy tiszta, ragyogó tükör, amely a zenei alkotás költészetéből ráhulló minden sugarat tisztán, ragyogón, a maga teljes pompájában visszaver. Nem tesz hozzá és nem vesz el belőle semmit, minék is változtatna Beethoven költészetén, hiszen mindennél nagyobb és gyönyörűbb, ha tisztán, ragyogón, hiánytalanul, énteflenül közli a lelkünkkel. Beethoven muzsikájának egész költészetét. Ezért van az, hogy Dohnányi játéka olyan végtelenül tiszta, harmonikus. Beethoven után Chopin mélyesége, Liszt csillagzó páthosza, Schubert finomsága és hangulata, Dohnányi lágy szelídsége. Dohnányi szerzeményei: a legbensőségesebb, legtisztább poezis a legideálisabb zongoraszerűséggel megalkotva. Külön lelki szenzáció volt az, amit Schubert műveiből juttatott. A legfinomabb finomság, a legtisztább tisztaság, a lehangulatossabb hangulat. Valahol olvastam valamikor, hogy Schubert műveit az egész világon Dohnányi játssza a legszebben. Akkor talán kételkedtem, ma tudom, hogy így van.

Nem élmény volt ez az est a beeskerekieknek, hanem sokkal több ennél: ünnep, nagy ünnepe a zenének, amelynél nagyobbat elképzelni sem lehet. A kisszerűségek és középszerűségek városában megjelenik a muzsika egyik világnagysága, egyik geniusza és lángelke csodálatos fényével beragyogja a szürkeséghez, sötétséghez szokott szemeket, megtanítja repülni és viszi magával végtelen magasságokba a törpe és rendes körülmények között a porban csuszó,

dermedt lelkeket. Hát nem ünnepe ez, nem a legszebb, legnagyobb ünnep, amely csak elképzelhető ezen a sok sárból és kevés fényből alkotott világon?...

Juhász Ferenc rendezte meg ezt az ünnepet. Hála köszönet jár neki érte...

Dr. Hesslein József

Kramer Imre és Popova hangversenye. A vöröskereszt negyedik december 15-ikén hangversenyt rendez, amelyen Kramer Imre, a szuboticiai származású hegedűművész és Popova asszony, a beogradi opera művésznője együtt lépnek fel. Kramer Imre, akinek már tavaly is nagy sikere volt Szuboticán, a következő kitűnő műsorról szerepel: 1. Corelli: Folia, Paganini-Kreiser, Preludium Allegro. 2. Bach: Largo Allegro, Tschajkowsky: Serenad melancholique. Schubert: Rondo, Smetana: Aus der Heimat, 3. Sarasate: Romanza, Falla: Jota, Wieniavsky: Scherzo tarantello. A hangversenyt Popova asszony is kitűnő műsorrall működik közre és azt nagy érdeklődés előzi meg.

A Sztambul rózsója harmadszor. A Katholikus Legényegylet kitűnő működő gárdája szombaton, december 8-ikán este nyolc órai kezdettel harmadszor hozza színre Fall Leó nagyszerű operettjét, a »Sztambul rózsája«-t, a bemutató szereplőivel, Jegyek Krésinél előre válthatók.

FILM

Két filmbemutató

A Ramona a Lífkában — A Moulin Rouge a Városi Moziban

Két népszerű filmsztar filmje szerepel a szubotici mozok csütörtöktől kezdve színrekerülő műsorán. A Lífka-mozi új filmje, a *Ramona* romantikus történet. Igazi amerikai dráma spanyolok és indiánok szenvedélyes szerelmével, rablónihistóriával és üldözésekkel átszőve. De nem a naív mese a fontos ebben a filmben, amelynek két főerősége: a felvételek festőisége és a címszereplő asszonyi szépsége és művészi játéka. Edwin Carewe, a rendező a kitűnő piktor művészi érzékével választotta meg a milieut, amely mindig festői és minden egyes felvétel olyan artisztikus beállítású, hogy az egész film a művészi festmények sorozatának benyomását kelti. A főszerepben a csodálatos szépségű *Dolores Del Rio* nemcsak forró asszonyiságának varázsával, hanem színésznői kvalitásaival is meghódítja a nézőt. Ez a pompás asszony egyúttal a legjobb színésznők egyike is. Egy civilizált indián személyében kitűnő partnere a férfias Warner Baxter. A *Ramona* előadásain egy operacékes dalokat ad elő, ami bizonyára még emelni fogja a sikert.

A Városi Mozi új filmje a *Moulin Rouge* végre szakít a sablonos revü-filmek ürességével és Dupont, a rendező bebizonyította, hogy a revü és variété csillogó külsőségeit komoly jó filmhez is fel lehet használni. Amit Dupont a rendezésben csinál, az boszorkányos ügyességű. Jobban még alig vittek revü-részleteket filmre, mint ezen a képen, ezt nyugodtan megállapíthatja az, aki — mint e sorok írója — ugyanezt a revüt eredetiben is látta Párisban. De ezenkívül is Páris éjszakai élete, a Moulin Rouge hájának tipikus publikuma is élethűen, nagyszerűen van a filmen megörökítve. A film meséje pedig izgalmasan érdekes. Egy még feltűnően szép és ünnepeit párisi táncosnőbe bele-szeret a lánya vőlegénye. A téma merész és érdekes, a megoldása nagyon ügyes, a film befejezése pedig a happy endet egy kis rezignált szomorúsággal keveri. Kitűnő film, még kitűnőbb szereplőkkel. A táncosnőt Olga Csehova játssza, aki oly hódítóan szép, hogy ez a legjobban motiválja az eseményeket. Kitűnő alkalom ez az alakítás a sok operett-szerep után végre arra is, hogy Olga Csehova, akit a drámai színpadon hódított el a film, bebizonyítsa, milyen kitűnő színésznő. Alakítása töretlenül művészi és mindvégig hiszünk neki. A férfi főszerepet Jean Bradin játssza nagyon rokonszenvesen, a táncosnő lányát pedig a tehetséges Eva Gray személyesíti meg kedvesen. A szépen fotografált filmnek bizonyosan nagy sikere lesz és érdekelni fogja a közönséget az az új hangerősítővel továbbított zene is, amellyel a *Moulin Rouge* előadásán kísérleteznek először.

(I. f.)

Az új üzleti évrre szükséges

ÜZLETI KÖNYVEKET

már most rendelje meg a

Minerva nyomda r. t.-nál
Subotica

KÖZGAZDASÁGI NAPLÓ

A BÁCSMEGYEI NAPLÓ ÁLLANDÓ HETI MELLÉKLETE

4343 szövetkezet működik az országban

Elkészült a szövetkezeti törvény magyarító szövege

A *Bácsmezei Napló* néhány nappal ezelőtt nagy körvonalakban ismertette az új szövetkezeti törvényjavaslatot, amelyet a földművelésügyi minisztérium terjesztett a nemzetgyűlés elé.

A földművelésügyi minisztérium most készült el a tervezettel együtt benyújtandó magyarító szöveggel. Ebből a magyarító szövegből kiderül, hogy Jugoszláviában 1927-ben 4343 szövetkezet működött, összesen 550,000 taggal. A minisztérium megállapítja, hogy a szövetkezetek nagy befolyással vannak a gazdasági élet kialakulására.

Az egyes országrészekben még mindig a régi törvények vannak érvényben. Ezt a körülményt a minisztérium a szövetkezeti élet kialakulása szempontjából felette fontosnak tartja és ezért sürgeti, hogy ezen a téren mielőbb egységes intézkedések lépjenek életbe. A régi törvényekkel szemben nemcsak az a kifogás, hogy az előző impériumból származnak, hanem az is, hogy elavultak és nem illeszkednek be a mai modernebb gondolkodásba. De a legnagyobb sérelem az, hogy a szövetkezetek az egyes vidékeken érvényben levő törvények szelleme és rendelkezései szerint más és más jogkörrel vannak felruházva.

A magyarító és kísérő szöveg rámutat a törvénytervezet általános rendelkezéseinek néhány nagyjelentőségű és elvi fontosságú részére.

A jelenleg érvényben levő szerbiai szövetkezeti törvény nem írja körül, hogy milyen egyesülést kell szövetkezetnek tekinteni és milyen tekintetben különböznek azok a többi gazdasági egyesülettől, hanem csak megállapítja a szövetkezetek jogkörét. A szerbiai szövetkezeti törvény értelmében csak mezőgazdasági és ipari szövetkezetek létesíthetők. Ezt a hiányt pótolja az új törvénytervezet, amikor pontosan és félremagyarázhatatlanul körülírja a szövetkezet forgalmát. Eszerint a szövetkezetek tagjainak száma korlátlan. A szövetkezetek célja, hogy önszervezés útján elősegítsék tagjaiknak gazdasági jólétét. A szövetkezetek nem oszthatják fel a tiszta nyereséget

tagjaik között és ebben csúcsosodik ki a kapitalista intézmények és a szövetkezetek közötti különbség.

Ellentétben az osztrák-magyar és a boszniai szövetkezeti törvényekkel, az új törvénytervezet szerint biztosítványtervezetek alapíthatók, de ezek kizárólag csakis ezzel az üzletággal foglalkozhatnak.

Pontos ujtása az új szövetkezeti törvénytervezetnek, hogy szemben az eddigi gyakorlattal, a szövetkezetek hitelezői csől esetén nem perelhetik a szövetkezetek igazgatóságai tagjait a hitelezők követeléseinek kielégítésére vagy a csődeljárás költségeinek fedezésére, hanem minden egyes tag felel és mind-egyik a maga részéért felelős.

Az új egységes szövetkezeti törvény véget fog vetni annak a visszaélésnek, hogy sok gazdasági egyesület cégébe felvette a »szövetkezet« megjelölést. Ezentúl nem lesz lehetséges, ha az illető gazdasági egyesület nem ennek a törvénynek alapján jött létre.

A szövetkezet azonnali megszűnteti működését, mielőtt a közgyűlés ilyen határozatot hoz. De ez a közgyűlési határozat azonnal érvényét veszti, ha legalább nyolc tag a szövetkezet további működését kívánja.

A szövetkezetek megszűnése esetén és a részjegyek felosztása után fennmaradó vagyon nem osztható fel a tagok között, hanem a megmaradó összeg a szövetkezetek felügyelő hatóságának adandó át. Ha öt éven belül ugyanazon a területen új szövetkezet létesül, a megszűnt szövetkezet fennmaradt vagyona ennek adandó át.

A felügyelet gyakorlására hivatott szövetkezetek csak akkor alakíthatók, ha legalább ötven szövetkezet tartozik a kebelébe. A szövetkezetek jogosítva vannak a kebelükbe tartozó szövetkezetek igazgatósági ülésén, nemkülönben közgyűlésein egy-egy delegálttal képviselni magukat, de ez a kiküldött csak tanácskozási joggal rendelkezik.

Mindezek felsorolása után szerény nézetemet a következőkben terjesztem elő:

Kik kapjanak földet?

1. Minden igazolt frontarcos kapja meg a neki megígért földet, ideértve a háboruban megrokkant földműveseket is.

2. Az optánsokat, telepéseket csak állami birtokon telepíthessék le s itt kapják meg a nekik ígért földet, amely azonban kvantumában (egyeseknek adott mennyiség) ne legyen akkora, mint a frontarcosaié vagy rokkantjaié.

3. Megállapítandó a szántóföld, rét, legelő, erdő külön-külön birtokmaximuma végérvényesen.

4. Szőlők, letarolt erdők stb. a birtokmaximumba essenek.

5. Mentessítsenek az agrárigény alól az árterek még akkor is, ha azok időközben ármentesítettek vagy ármentesítettni fognak.

6. Minden nagybirtok birtokmaximumon felüli része felosztandó még akkor is, ha az eddig mintagazdaság stb. címen mentes is volt a felosztástól. Mintagazdálkodjék mindenki a törvényes maximumon.

7. Felosztandó végül a volt korona — kincstári — és állami birtokok, a városok községek, falvak, egyesületek, részvénytársaságok, szövetkezetek stb. földbirtokai.

A korona, kincstári, állami birtokok birtokmaximumán mintagazdaságok létesítendők megfelelő gazdasági szállítások felállításával, mely iskolákban a tanítás teljesen ingyenes legyen.

Birtok-megváltás

Az agrárcélokra igénybevett birtokok megváltásában részt kell venni az állam minden polgárának, tehát a gyárosoknak, kereskedőknek, iparosoknak, latentereknek, magánhivatalnokoknak stb. és pedig az alanti kules szerint.

A földbirtokok, mint régen is, bizonyos klasszis szerint osztályozandók.

Például az I. klasszisba tartozó, prima szántóföld I. kat. holdjának vagyonváltásául az állam minden polgárának felbecsült vagyona vagy jövedelme kat. holdakra átváltoztatva a következő összegekben járulna hozzá az agrár aló vontatások megváltási árához.

1—10	kat. holdig semmi.		
11—15	» »	(à 150 din.)	1500 — 2250 din.
16—20	» »	» 160 »	— 2550 — 3200 »
21—30	» »	» 180 »	— 3760 — 5400 »
31—50	» »	» 200 »	— 6200 — 10000 »
51—100	» »	» 250 »	— 12750 — 25000 »
101—200	» »	» 320 »	— 32320 — 64000 »
201—400	» »	» 400 »	— 80000 — 160000 »
401—700	» »	» 500 »	— 200500 — 350000 »
701—1000	» »	» 650 »	— 455650 — 650000 »
1001—5000	» »	» 820 »	— 820820 — 4100000 »
5000—	» »	» 1000 »	

Vételár és megváltási ár

1. Az agrárcélokra elvett földek volt tulajdonosai az elvett földbirtokaik után a fenti táblázat alapján befolyt összegből kártalanítandók a törvényes késedelmi kamatokkal együtt, amely minden illetékfizetés alól mentesítendő.

2. A maximált birtokok a megterhelést és elidegenítési tilalom alól legyenek mentesek s a birtoktulajdonosok szabad rendelkezésére bocsájtassanak, teljesen díjtalanul.

3. Teljesen díjmentesen senki sem kaphasson földet, de azonnal tulajdona legyen a kapott föld telekkönyvileg is. — ha a birtok megváltási árához egy bizonyos méltányos összeggel hozzájárul kat. holdanként. Lehetne a megváltási összegjdruték a tiszta kat. jövedelem maximum 160-szorosa, mely összeget a vagyonváltal, p. nztelen új földtulajdonosoknak előlegezve az állam hosszabb lejáratu kölcsönnel, mely összeg a kapott földekre betáblázandó lenne.

4. Az agrár célokra elvett földek klasszisuknak megfelelően a kifizetés napján tényleges napi forgalmi értéküknek megfelelő árban fizetendők ki, az elvétel napjától számított törvényes késedelmi kamatokkal együtt illetékmentesen.

A cél legyen az, hogy a jutalmazással lelkiismeretes, munkás, becsületes állampolgárokat neveljünk, akik az adott javakat nem csak úgy becsülik meg, mint egyedüknek fenntartásához szükséges, követelés útján kapott alanyt, hanem megbecsülik azt, mint közkincsét és az állam jólétének, kulturális fejlődésének egyedüli fundamentumát.

Hozzászólás az agrárkérdéshez

Irta: RUDICS IGNÁC földbirtokos, Senta

Az alábbi közleményt aktualitásánál és érdekességénél fogva közreadjuk, de az természetesen csak a cikkíró magánvéleményét fejezi ki.

A világháború befejezése után minden államban előtérbe nyomultak azok a szociális kérdések, melyeknek helyes avagy helytelen megoldásától függött és függ az államok jóléte — továbbfejlesztése. E kérdések közül minden agrárállamban, így hazánkban is — SHS királyságban — az egyik legfontosabb szociális kérdés az agrárügyek helyes rendezése. Amint az elhunyt tíz ezred és az európai országok berendezkedése mutatják, azt mondhatjuk, talán egyedül hazánk, az SHS királyság az, amelyben ez a kérdés a legzavarosabb, mert az egymáson keresztül-kasul megszerkesztett rendeletek ez ügyben olyan kaoszt, olyan elégedetlenséget szültek, — megfelelő törvény hiányában, — hogy sem azok a földbirtokok, akiktől a földjüket elvették, sem az agrárkövetelményezettek nincsenek és nem lehetnek s lehetnek megelégedve a mai állapotokkal.

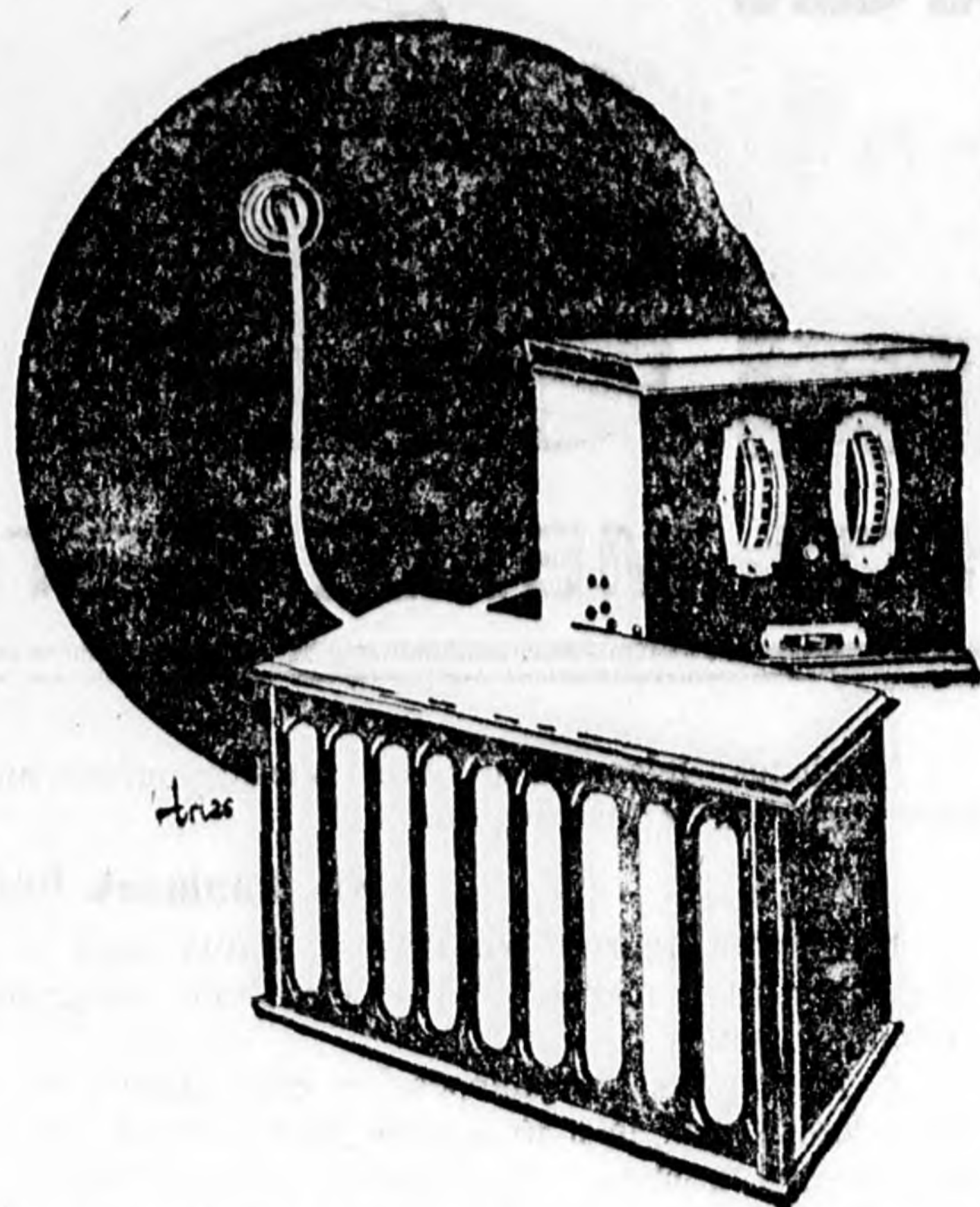
Tekintettel arra a körülményre, hogy az államkormányzat a közel jövőben ezt a kérdést törvénnyel akarja megoldani, a jelen időt alkalmasnak találok, hogy a kérdéshez az alábbiakban hozzászóljak.

A tény az, hogy sok-sok méltánytalanság történt e téren. Sok helyen sokat a kevésből, sok helyen keveset vettek el a sokból. Az is megtörtént, hogy bevetett területeket vettek el és osztották szét, amikor a vetés munkálataiért, nem az elvett magért nem kárpótolták a föld tulajdonosát. A legtöbb helyen az is megtörtént, hogy az elvett földek közterheinek, adójának megfizetését, sőt további fizetését az elvétel után is meghagyták a volt tulajdonosoknak, nyitott kaput hagyva a földbirtokok, terhek (adók stb.) felmentése ügyében a »kijáróknak« és a korrupciónak. Megtörtént helyenként az is, hogy a feleség birtokát beszámították a férj birtokmaximumába, a másik helyen nem. A testvérek között szétosztott s telekkönyvezett birtokokat csak azért, mivel egy complexumban voltak, egy birtoknak vették s leütötték belőle a többlet-részt. Nagyon sok esetben olyan személyek is részesültek a felosztott birtoktestből, akiknek jogosulatlanságát csak az évekkel később megindult revíziók hozták napfényre.

Igen sokan vannak, akik talán nem is jutottak jogos igényekkel földhöz, mert nem tudták a megszerzés útját, azonban az őlemesebbeknek több parcella is jutott. Volt olyan eset is, hogy a kapott földnek egyszerre három gazdája is volt s a termés talán a negyedik igénylő lett. Így megállapítható tényként, hogy nemcsak a földtulajdonosokon esett sok és súlyos sérelem, hanem a földigénylőkkel is. Olyan igazságtalanságok is fordultak elő, hogy elvették az egyesek földjéből azt is, ami le nem foglalható s odaadták valamely községnek a birtokába, sőt több község birtokába s használja a birtokterületet holdog-boldogtalan, csak a tulajdonos nem. Ellenben a jogos birtoktulajdonos kénytelen jóságait más területeken drága pénzen neveltetni.

Nagy igazságtalanságot találok abban is, hogy a háborút szenvedettekért, a harcosokért — csak a földbirtok tulajdonosait büntessék meg. Az a látszat, hogy csak a földtulajdonosokkal, azok közül is csak a maximumfelüli birtokok tulajdonosaival avariák e súlyos problémát megoldani, kihagyván ez ügyből a gyárosokat — kereskedőket, nagyiparosokat — akiknek pedig szintoly kötelességük résztvenni az állam helyes berendezésében, mint a földbirtokok tulajdonosainak.

A legnagyobb igazságtalanságot azonban abban találok, hogy a volt kormányok tíz év leforgása alatt nem találták meg a törvényes megoldását annak, hogy a földtulajdonosokat az állam állhatóságának bevonásával törvényes uton és megfelelően kártalanítsák az elvett birtokért.

Ennek a RÁDIO- készüléknek

üzembentartásához nincs szükség sem annodbatterijára, sem akkumulátorra. Csak egy dugókapcsolóval a váltóáramu világítási vezetékbe bekapcsolni, az az ARCOLETTE 3W az ARCOPHON 3 hangszóróval erős, tiszta ahangu és zavar-

mentes vételt biztosít. Az ARCOLETTE 3W az a hálózatfűtéses háromlángos készülék, amelynek nagy teljesítőképessége a legegyszerűbb kezelés mellett Önt is bámulatba ejti.

Az Arcollette 3W ára . . . . . 2400 din.
Egy hozzátartozó Telefunken-csősorozat ára . . . 650 din.
Az Arcophon 3 ára . . . . . 1385 din.

TELEFUNKEN

a legrégebbi tapasztalat — legmodernebb konstrukció

Kérje illusztrált prospektusunkat!

JUGOSL. SIEMENS R. T. RÁDIO-OSZTÁLY — BEOGRAD, RESAVSKA 22K

1926-ig állandóan emelkedett, azóta csökken a kivitel

A jugoszláv külkereskedelmiszerzési mérlege

A SHS királyság az állam megalakulásával egyidőben kezdte meg a külfölddel való kereskedelmi kapcsolatot.

Még ugyiszólván el sem csendesedtek a fegyverek a frontokon, 1918 utolsó évtizedében már 3.850.000 dinár behozatal volt. 1919-ben a behozatal 3 millió dinárt tett csak ki, de ezek az adatok nem feltétlenül hitelesek, mert a vámigazgatóságoknak akkor nem volt módjuk a külkereskedelmet ellenőrizni, hisz ebben az időben a csempészet virágkorát élte. Hasonló volt a helyzet a kivitt illetőleg, 1918 és 1919-ben a kivittel az akkori adatok szerint 700.000 dinárra értékelték. A háboru utáni első két évben főleg gyapjúneműt, gyapjuszöveteket hoztunk be. Kisebbségi mennyiségben bejött még gyógyszer, kémiai cikkek, liszt és gyümölcs is, míg a kivittel főbb tételeit szarvasmarhák és sertések képezték.

Ezek szerint 1920-ban 3.466 millió dinár volt a behozatal, a kivittel 1.321 millió dinár. 1921-ben már 4.122 millió behozatal volt és a kivittel 2.461 dinár. 1922-ben 6.442 millió dinárnyi behozatallal szemben 3.691 dinárnyi kivittel volt. 1923-ban 8.310 millió dinár behozatal és 8.048 dinárnyi kivittel volt, 1922-ben volt az első külkereskedelmi aktív mérleg, mert a behozatal ebben az évben 8.222 millió dinárt, a kivittel 9.539 millió dinárt tett ki. 1925-ben 8.753 millió dinár bevittel szemben 8.905 millió dinár kivittel szerepelt. 1926-ban 7.632 millió dinár bevétel volt és a kivittel 7.818 dinárnyi volt. 1927-ben ismét passzív volt a külkereskedelmi mérleg és pedig az igen rossz termés esztendő következtében.

A fenti adatok bizonyítják, hogy a kivittel és behozatal 1924-ig rohamosan emelkedett, ezután a kivittel nagyobb lett, mint a behozatal és csak 1927-ben változott meg a helyzet.

Az első hét év eredménye aranydinárban a következő képet adja:

	Behozatal.	Kivittel.
1920-ban	747 millió dinár.	285 millió dinár
1921-ben	538 millió dinár.	321 millió dinár
1922-ben	452 millió dinár.	259 millió dinár
1923-ban	493 millió dinár.	478 millió dinár
1924-ben	579 millió dinár.	671 millió dinár
1925-ben	769 millió dinár.	789 millió dinár
1926-ban	697 millió dinár.	714 millió dinár
1927-ben	663 millió dinár.	584 millió dinár

Ezekben az években a legnagyobb behozatali cikkek voltak: gyapjúárak, gyapjuszövetek, vasárak, gépek, nyersbőrök, petroleum, benzín, kávé, só. A legfőbb behozatali országok voltak: Ausztria, amely 1924. és 1925. éveket kivéve, mindig a behozatali országok élén

állott. Második helyen Csehszlovákia szerepelt, utána következtek: Olaszország, Németország, amely utóbbi állandóan emelkedő behozatallal szerepelt és 1921. év 4—5 százalékról 1927-ben már az összbehozatal 12.34 százalékra szűkült fel. 1927-ben Németország Olaszországgal már egy szinten volt. Ez a négy felsorolt ország fedezi az összbehozatal kétharmadát.

Sokkal érdekesebb az a kép, amelyet a kivittel mutat az elmúlt tíz esztendőben. A kivittel évről-évre rohamosan szaporodott, csak 1926-ban esett vissza. A gazdasági helyzet javulásával a kivittel is emelkedett, mert a termelés is megnagyobbodott. Ugyanilyen arányban csökkentek azok az akadályok, amelyek az első háboru utáni években a kivittel megnehezítették. A kivittel egyre nagyobb emelkedését ezeken kívül a külföldi érdeklődésnek fokozódása is elősegítette. 1926-ban a kivittel pénzértékben beállott visszaesés az idézte elő, hogy a mezőgazdasági termékek árban erősen visszahanyatlottak. 1924-ben egy vagon kivitt gabona 3960 papirdinárba, 1926-ban 1900 papirdinárba került.

A kivittel főbb cikkei voltak: tengeri, építőanyag, buza, szarvasmarha, tojás, friss hús és aszalt szilva. Az 1925. esztendő a huzára és tengerre rekordesztendő volt. 1926-ban viszont az árvíz nagy pusztításokat vitt végbe, amely az egész termést tönkretette. 1927-ben pedig a nagy szárazság okozott nagy károkat. Különösen a tengeriben volt nagy visszaesés. 1925 óta a buzákivittel 170.000-ról visszaesett 65.000 tonnára (1927-ben). A tengerinél a hanyatlás még szembetűnőbb, mert 1925-ben a tengerikivittel 1 millió tonnát tett ki, míg 1927-ben alig 200.000 tonnát. Ezzel szemben állandó emelkedést mutat az építőanyagkivittel, 1920-ban 310.000 tonna került kivitelre, 1924-ben már 1 millió tonnát tett ki és ez a kivittel ma is meg van. A marhákivittel 1920-ban 2200 tonna, 1921-ben 22.000 tonna, 1925-ben 7000 tonna és 1927-ben 42.000 tonna volt. A tojásokivittel 1926-ig változatlan maradt, 1920-ban 3000 tonna volt és 1926-ban már 31.000 tonnára nőtt meg. 1927-ben ismét visszaesett 26.000 tonnára. 1924-ben a kivitt tojások 618 millió dinár értéknek felelnek meg, 1927-ben azonban az érték visszaesett 513 millió dinárra. A friss hús kivittel 18.000—20.000 tonna között volt. Értékben 1923-ban a friss hús kivittel 524 millió dinárt tett ki, 1927-ben csak 268 millió dinárt.

A legnagyobb hullámozást az aszaltszilva kivittel mutatja. 1920-ban 20.000 tonna került kivitelre, 1924-ben 66.000 tonnára emelkedett a kivittel. 1923-ban a kivitt szilva értéke 64 millióra, 1927-ben 344 millió dinárra rugott.

11.01 százalékkal csökken az ezévi szlovenszki cukortermés

Az export számára 1.2 millió métermázsa marad szabad

Prágából jelentik: A szlovenszki cukorkampányt ezidén csak november elsején kezdték meg.

Az 1927—28-as kampányban Szlovenszki össz-cukorrépa-teremtése 53.857 ha volt s az előző évi vetési területtel szemben, amely 55.959 ha-ra rugott, 2.102 ha-ral, vagyis 3.76 százalékkal kisebb. A novemberi kérdőívekre befolyt válaszok eredménye szerint a szlovenszki cukorgyárak ezidei cukorrépa-feldolgozásukat, 10 millió 958.751 métermázsaúra becsülik. A tavaly teljesen feldolgozott cukorrépa-mennyiséggel szemben az ezidei hozadék a novemberi válaszok szerint 2.240.148 métermázsa lenne, tehát 16.9 százalékkal kisebb. Októberben a szlovenszki cukorgyárak összesen 3.884.089 métermázsa cukorrépa-t dolgoztak fel, vagyis a felbecsült össz-mennyiség 35.44 százalékát.

A szlovenszki cukorgyárak cukorgyártását a novemberi években 1788.327 métermázsaúra becsülik nyerscukorértékben. Ha ezt a mennyiséget el akarják érni, az ezidei csökkenés az előző évi termeléssel szemben, amely 2.009.556 métermázst tett ki nyerscukorértékben, 221.229 métermázsa, azaz 11.01 százalék lenne. Az 1928—29-iki kampány első hónapjában a szlovenszki cukorgyárak 592.886 métermázsa cukrot termeltek s ez a mennyiség a novemberi becslés alapján várt mennyiségnek az egy harmadát jelenti.

Mivel Szlovenszki és Ruszinszki cukorfogyasztása az ezidei termelési periódusban megközelítőleg ismét a 600.000 métermázst fogja nyerscukorértékben kitenni, a szlovenszki cukorgyárak az export számára mintegy 1.2 millió métermázsa cukor kivittől főleggel fognak rendelkezni. A szlovenszki cukorgyárak ebből októberben már kerek 140.000 métermázst exportáltak s ezek szerint még 1.060.000 métermázsa cukor marad fenn a további 11 hónapos kampányperiódusra a kivittel számára.

A jugoszláv posta-, táviró- és telefon a postaügyi miniszter költségvetési expozéjában

Beogradból jelentik: Kufundzics Bogoljub postaügyi miniszter az 1929/30. évi költségvetéshez egy terjedelmes expozét dolgozott ki. A postaügyi miniszternek ez az expozéja bő statisztikát közöl a jugoszláv postai jelenlegi helyzetéről, valamint a jugoszláv telefon- és távirószolgáltatásról. Az expozé érdekesebb adatait a következők:

Jugoszláviában van 964 állami posta- és táviró-hivatal, dolgozik azonkívül még 907 szerződéses postahivatal, 360 segédpostahivatal és 1.5361 községi postaszolgálat. Ezek a postahivatalok együttvéve 11.279 embert foglalkoztatnak. A napi postát 266 mozgópostavagon viszi, amelyek naponta átlagban 27.000 kilométer utat tesznek meg. Postát szállít azonkívül még 27 teagéri hajó, 28 vonalon állami autók és postakocsik, amelyek 669 vonalon közlekednek és lovasposta 51 vonalon. 108 állami autó a postaszolgálat mellett személyszállítást is végez. De postát szállít még a nemzetközi repülőársaság is a Páris—konstantinápolyi, valamint a Beograd—párisi vonalon.

1927-ben levél, újság és más írásos közleményből 330 millió darabot szállítottak a jugoszláv postahivatalok, amely szállítmányból 22 millió darab volt ajánlott küldemény. Csomagszállítmány volt ebben az esztendőben 5 millió darab, postahalmványokat pedig két és fél milliárd értékben szállított a posta.

A nemzetközi postaszállításhoz 23 millió darab levél és újság ment ki az országból és 24 millió darab jött be az országba. Pénzeslevél 234 millió dinár értékben ment külföldre és 283 millió dinár jött be az országba.

Jugoszláviában van 22.824 kilométer hosszú táviró-vonal. A helyi és a városközi telefonvonal 22.000 kilométert tesz ki. Jugoszláviának direkt táviró összeköttetése van Trieszttel, Béccsel, Budapesttel, Prágával, Bukaresttel, Szófiával, Szalonikkal, Athénnel és Párisal.

1927-ben Jugoszláviában négy millió darab táviratot adtak fel. A nemzetközi forgalomban 900.000 táviratot ment külföldre, a tranzit táviratok száma pedig 592.000 volt.

Ha a minisztérium 1928-as telefon, posta és táviró statisztikáját összehasonlítjuk az 1927-es esztendővel, akkor azt látjuk, hogy a postaforgalom és a táviróforgalom visszafejlődött, de a telefonforgalom láthatóan emelkedett. Jugoszláviának rádióállomása van Beogradban és Szarajevóban. A beogradi rádióállomás Párisal, Prágával, Béccsel, Londonnal, Berlinnel tart fenn összeköttetést, ezzel szemben a szarajevói állomás el van hanyagolva.

Az állam Szkopljában, Podgoricában, Szpiltben állít még fel rádióállomásokat. A rádiótelefon Jugoszláviában is nagy javulást mutat. Eddig 18.000 rádió-telefonállomás van az országban. Beogradban 1929-ben állítják fel az új rádióleadóállomást, Zagreb-ban és Ljubljánában már vannak rádióleadóállomások.

Alaptőkét emel a Nemzetközi Gépkereskedelmi R.-t.

Ez a vállalat, amely az Angol-Magyar Bank közl négy évtizedes géposztályából az elmúlt évben alakult, ez év szeptember 30-ával zárta első üzletét. A társaság igazgatósága november 29-én Fleissig Sándor elnöke alatt tartott ülésében megállapította az 1927/28. üzletév mérlegét, mely 18.144.000 pengő alaptőke mellett 2.210.487.16 pengő tiszta nyereséggel zárult. A nyereség felosztása tekintetében az igazgatóság azt a javaslatot fogja tenni a december 17-ére egybehívott első rendes közgyűlésnek, hogy az »A« sorozatu 7% kamatozású elsőbbségi részvények alapszabályszerű osztalékára 390.040 pengő, a »B« sorozatu 7½% kamatozású elsőbbségi részvények alapszabályszerű osztalékára 417.900 pengő a törzsrészvények 12%-os osztalékára (részvényenként 6 pengő) 840.000 pengő, az alapítójegyek alapszabályok szerinti osztalékára 26.377.35 pengő fordítassék, 350.000 pengő a kétes követelések tartalékalapja gyarapítására használtassék fel, miáltal a tartalék 579.262.34 pengőre emelkedik, míg az alapszabályszerű levonások után fennmaradó 80.650.41 pengő az 1928/29. üzletév számlájára vezetessék át.

A Nemzetközi Gépkereskedelmi Rt. első üzletéve a hozzáfűzött várakozásokat minden tekintetben beváltotta. A vállalat forgalma ugy a bel-, mint a külföldön, ahol a mezőgazdasági és egyéb gépeket főként széleskörű saját organizáció útján hozza piacra, igen lényegesen, az elmúlt évhez képest több, mint 50 százalékkal emelkedett. A társaság, a belföldi piacok ellátása mellett, jelentékeny exportforgalmat bonyolított le vezérképviseleti szerződése alapján, a Magyar Kir. Állami Vas- és Acél- és Gépgyárak európa-szerte elismert mezőgazdasági gépeiből.

Mint hogy a bekapcsolódó újabb üzletágak és az örvendetesen fejlődő forgalom mind nagyobb tökély igényel, az igazgatóság a bel- és külföldi nagyrészvényesekkel történt megállapodás értelmében felhatalmazást fog kérni a közgyűléstől arra nézve, hogy az elsőbbségi részvénytőkét 100.000 angol fontnak megfelelő 2.780.000 pengővel, a törzsrészvénytőkét pedig 3.000.000 pengővel, később meghatározandó feltételek mellett fölemelhesse.

Tekintettel arra, hogy a vállalat részvénytársasági formájában is igazolta a hozzáfűzött reményeket, az igazgatóság elérkezettnek látja az időt, hogy a törzsrészvényeket a Budapest Áru- és Értéktőzsdén legközelebb bevezesse.

MIUJSÁG A LLOYDBAN?

A szubotici Lloyd közleményei

Rovatvezető Dr. Pavlovics Milos titkár

Vámáruátadási jegyzékek (stovárnicák) bélyegkötelezettsége

Az államvasutak vezérigazgatósága kérdést intézett a vámvezérigazgatósághoz a vámáruátadási jegyzékek (stovárnicák) bélyegkötelezettsége iránt, amelyekkel a vám alá eső, ömlesztett állapotban feladott ugynevezett rinfuza küldeményeket kell bejelenteni a vámhivataloknak. Erre a kérdésre az államvasutak vezérigazgatósága az alábbi választ kapta:

»Azon kérdésre: mi tekintendő »koli«-nak a Bélyeg- és Illetéktörvény 203. diktétele szerinti értelemben, az adóvezérigazgatóság a vámvezérigazgatóság meghallgatása után a következő magyarázatot adta:

1. A Bélyeg- és Illetéktörvény 203. diktételében »koli« szó alatt minden olyan áru értendő, amelynek csomagolását a pénzügyminisztérium az általános vámdij-szabásról szóló törvény alapján külső csomagolásnak ismeri el.

Erre való tekintettel a Bélyeg- és Illetéktörvény 203. diktétele szerint az eddigi előírások alapján »koli«-nak tekintendők: áruval telt kétrészes hordók, vashordók, vashengerek, faládák, fadézsák, fahordók, kosarak, léckeretek.

2. Minden más göngyöletű küldemény rinfuza-küldeménynek tekintendő; így: a rönkfa, rudfa, tüzifa, tégla, süvegcsukor, vas kötegekben, vassodrony teker-csekben, szögek csomagokban, folyadékokkal telt tartánykocsik stb.

Ez a magyarázó rendelet megküldetik az összes vámhivataloknak azzal, hogy szigorúan annak rendelkezései értelmében járjanak el, midőn a Bélyeg- és Illetéktörvény 203. diktétele értelmében a vámáruátadási jegyzékek utáni bélyegilletékek lerovásáról van szó.

*
Nemzetközi áruforgalom Spanyolországgal. Arra a kérdésre, vajon lehet-e Spanyolországba közvetlen nemzetközi fuvarlevéllel árut feladni, a szubotici vas-utigazgatóságtól a következő felvilágosítást kaptuk: »Spanyolország a nemzetközi vasúti egyezményben részes vasutakhoz tartozik. Ennek folytán a spanyolországi rendeltetési vasúti küldemények közvetlen nemzetközi fuvarlevéllel adhatók fel a nevezett egyezmény rendelkezései értelmében. Minthogy azonban a francia-

spanyol vasúti forgalomban némely tekintetben különleges rendelkezések vannak érvényben, természetesen, hogy ezek nem hagyhatók figyelmen kívül. Ezek a különleges rendelkezések a következők: 1. Beszedés után fizetendő utánvétek nincsenek megengedve. 2. A bérmentesítés csak a francia-spanyol határig lehetséges. 3. A spanyol vasutak a nyomtávkülönbség miatt nem fogadják el szállításra a saját kerekeken futó járműveket. 4. A nemzetközi áruszállítási egyezmény 29. és 36. szakaszaiban megállapított kártalanítási összeg 50, illetve 100 frankról 25, illetve 50 frankra van leszállítva.

Jugoszláv konzulátus Johannesburgban (Délafrikában). Johannesburgi tiszteletbeli konzulunk: Donald Robertson nemrég megkezdte működését és értesíti külkereskedelemmel foglalkozó cégeinket, hogy minden tekintetben rendelkezésükre áll, amennyiben délafrikai cégekkel import vagy export tekintetében összeköttetésbe kívánunk lépni.

Árukereslet és kínálat. Reggi István amerikai cég (90., West Broadway, Newyork-City) bab- és dió-kivittel foglalkozó cégeink iránt érdeklődik és kéri azokat, hogy vele üzleti összeköttetésbe lépjenek. Serafim M. Novakovic kereskedelmi képviselője Priboiban (Lim) hajlandó vajdasági cégek részére oly nyersanyagokat vásárolni, melyekben az ugynevezett paszsziv vidékek bővelkednek s hajlandó ezeken a vidékeken a mi élelmi cikkeinket (buzát, lisztet, tengerit, zsirt stb.) árusítani. Kéri az érdekelteket, hogy vele üzleti összeköttetésbe lépjenek.

Faiparunk figyelmébe! Az apatini erdőigazgatóság felhívja az érdekelteket figyelmét a »The Timber News Review« londoni faipari szaklapra, amely faipari vállalatainknak hirdetés és reklámcélokra díjtalanul áll rendelkezésére. Levelezője: S. Zimmermann, 52. Springfield Road, St. Johns Wood, London, H. B. S., nevezett szakmába vágó tudósításokat és képeket kér, hogy azokat lapja részére feldolgozhassa, illetve beküldhesse.

BELFÖLD

Korlátozzák a nemes fémek feldolgozását. A kereskedelmi miniszter december 6-ikától kezdődő hatállyal megtiltotta, hogy aranyból, ezüstből vagy platínából értéktárgyakat készítsenek 250—1.000 keverés szerint. Ilyen összetételű nemes fémekből készült értéktárgyak csak jövő évi május elsejéig tarthatók rak-tárcn.

December elsejével új váltóúrlapok kerültek forgalomba. A pénzügyminisztérium vezérfelügyelőségének rendelkezése december elsejével új váltóúrlapok kerültek forgalomba és pedig 1.25 millió dinári összegre 1.510 dináros, 1.25—1.5 millió összegre 1.760 dináros váltóúrlapok használandók. Az új váltóúrlapok ugyanolyanok, mint az eddigi 760 dináros úrlapok, csak amíg azoknál az értékösszeg piros, az új úrlapoknál az értékösszeg sárga nyomású.

Noviszdai város árlejtései országutainak építésére. Noviszdáról jelentik: A város tanácsa kedden bontotta fel az országutak kövezésére és építésére kiírt árlejtésekre beérkezett ajánlatokat. A Klissza-i ut közszállítási munkálataira, amelyet 61.730.50 dinár költségvetési összeggel írtak ki, egyetlen ajánlat sem érkezett. A tanács új árlejtést fog kiírni. A Temerin-ut Vaskaputól Jarekig terjedő szakaszának építésére kiírt árlejtés, mely az 1.300 méter hosszú országutnak kis kockával való kövezésére vonatkozik és amelynek költségvetési összege 586.300 dinár volt, szintén nem érkezett ajánlat. A tanács erre az utépítésre is új ajánlatot fog kiírni. A Pirosi-utnak a régi kaputól 700 méter távolságra történő építésére 446.460 dinár költségvetési összeggel kiírt árlejtésre három ajánlat érkezett: dr. Frank Mihály beogradi mérnök 435.298.50 dináros, Radivojevic Stevan noviszdai mérnök 426.369.30 dináros és Poznjakov Szergije noviszdai vállalkozó 439.763.10 dináros ajánlatot tett a kis kockával való burkolatra. A Futaki utnak az első vasúti átjáróig bazalt kis kockával való burkolására, melyet a város műszaki hivatala 484.077.60 dinárra irányzott elő, szintén három ajánlat érkezett: dr. Frank Mihály 482.681.60 dináros, Leherer Vilmos noviszdai építész 532.485.36 dináros és Orbán Márton zemuni mérnök 484.000 dináros ajánlattal pályázott. A városi közigazgatási bizottság e havi ülésén veszi tárgyalás alá a beérkezett ajánlatokat.

Hirdetmény

Ügyfelem Szlávnity Ignát szentai nagykereskedő nevében van szerencsém felhívni Milutinovity Áron rőföskereskedő, adai lakos összes hitelezőit, hogy követeléseiket jelen hirdetéstől számítva 14 nap alatt jelentsék be alulírott nál, mert ellenkező esetben ügyfelem a követeléseikért szavatosságot nem vállal.

Senta, 1928. december 4.

Dr. Ludaity Milos ügyvéd

KÜLFÖLD

A megreformált német külkereskedelmi statisztika első havi eredménye. Berlinből jelentik: A német külkereskedelmi forgalom október havi eredménye lényegesen eltéréseket mutat az adatok összeállításának új módszere következtében, amelyet az október 1-én érvénybe lépett reform ir elő a külkereskedelmi statisztikában. Erre a körülményre vezethető vissza, hogy az első átmeneti hónapban a behozatal túlságosan magasnak, a kivitel pedig túlságosan alacsonynak látszik. A tiszta áruforgalomban a behozatal októberben 1213.3 millió volt (szeptemberben 1088.2 millió), a kivitel októberben 949.8 millió volt (szeptemberben 1058.6 millió).

Az argentinai gabona legnagyobb vásárlója: Japán. Külföldi híradás szerint Japán, Kína és India az idén sokkal nagyobb mennyiségű gabonát importáltak, mint az előző években. Japán termése mennyiség szempontjából kielégítő volt, azonban a minőség igen silány. Beviteli szükségletét közel hétmillió mázsára becsülik a tavalyi négy millióval szemben. Ezek szerint az összes importáló országok között a tengerentúli piacokon Japán lesz a legnagyobb vásárló. Kína és India újabb nagy vételket bonyolítottak le az argentinai piacon, miután gabona- és rizstermésük messze elmaradt a múlt évi terméshozamtól.

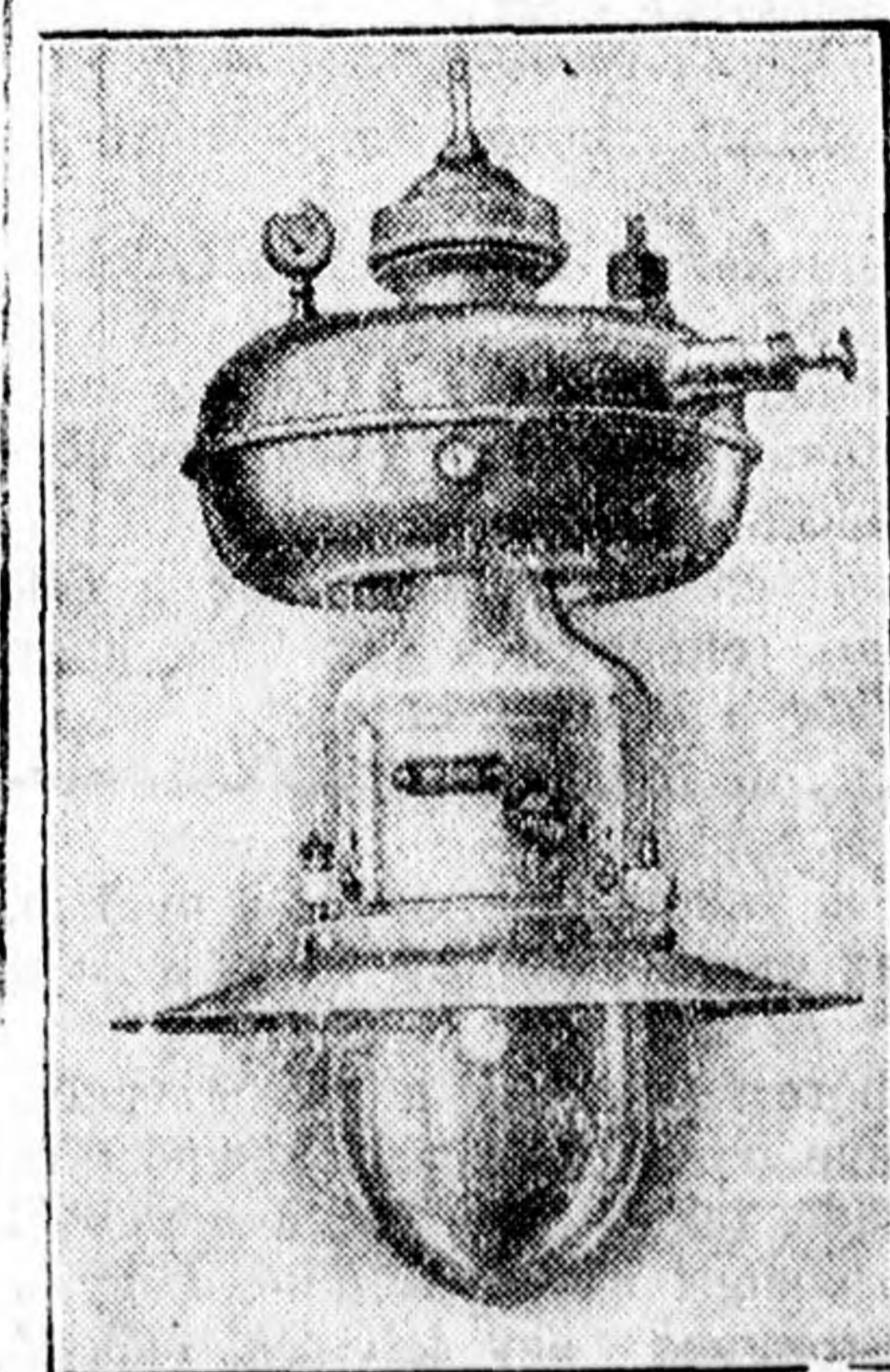
BALTIC „K-24“
A LEGMODERNEBB ÁRNYÉKOLT RÁCSU
4-LÁMPÁS RÁDIÓKÉSZÜLÉK
TEKERCELÉS NÉLKÜL 2200 MÉTERIG

Newyorkban 7.5 százalék a napipénz. A legújabb newyorki jelentés közli, hogy a newyorki tőzsdén 7.5 százalékkal emelkedett a napipénz. Pénzkörökben a napipénzdrágulást azzal magyarázzák, hogy bizonyos oldalról ismét kísérletek történnek a tőzsdéssz le-törésére. Nem az első kísérlet és bizonyára nem is az utolsó. A newyorki tőzsdén ilyen eszközzel csak egész rövid időre tudták eddig is a részvények áremelkedését megállapítani. Európai szempontból mindez azért érdekes, mert ha az ottani nagy tőzsdéi lehetőségek hirtelen megszűnnének, az amerikai tőzsdékről elvitt pénzek mégis csak a kontinensen keresnének elhelyeződést.

Az európai alumíniumparban bizonyos idő óta feszültség tapasztalható. Az alumínium egyáltalában nem tudta követni a réz viharos, ugrásszerű drágulását és a 75 fontos rézárral szemben az alumínium jegyzése változatlanul 95 font maradt. Ez pedig a leg 20 százalékos eltérésnek felel meg, holott a normális árdifferencia 50 százalékos. A kedvező árviszonyok nem járultak hozzá a fogyasztás emeléséhez, sőt a fém szakmában az egyre élesebb amerikai verseny miatt az árak további mérséklésére is el vannak készülvé.

Csehszlovákia, Franciaország, Luxemburg és Belgium közvetlen tarifája. A csehszlovák vasúti minisztérium, valamint a csehszlovák-német vasúti forgalmi szövetség már megkezdte azon anyag gyűjtését, amely a felsorolt államok között közvetlen vasúti tarifa kidolgozására fog szolgálni. A csehszlovákiai érdekelteknek be kell jelenteniük az áru fajtáikat, valamint azon vasúti összeköttetéseket, amelyeket az új tarifában kívánának és fel kell sorolniuk azt is, hogy a díjszabást fél vagy egész vagonküldeményekre kívánják-e, Ugylátszik, hogy a közvetlen tarifa a német vasutaknak azon törekvését tekintve, hogy a kivételes tranzitotarifákat eltöröljék, az eddigi díjszabások felemelését fogja jelenteni.

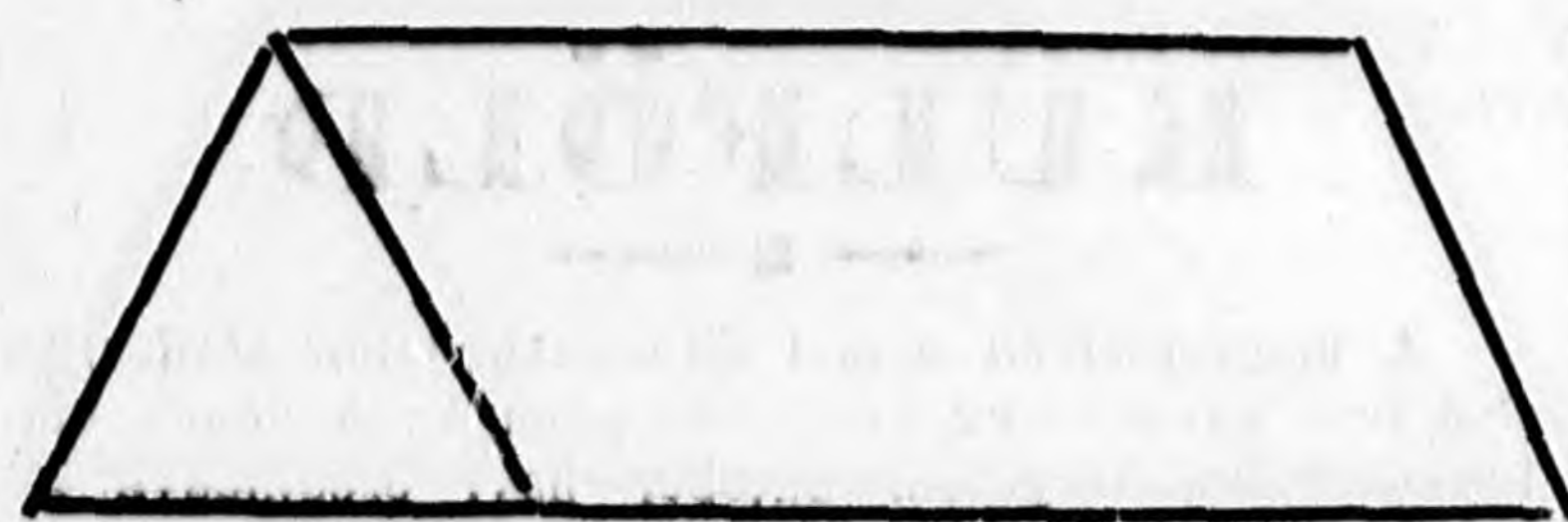
STANDARD lámpa

a legjobb
legbiztosabb
szép fehér
fenn-el ég

Alképviselőket keresünk minden nagyobb helységben. — Csak írásbeli ajánlatokat kérünk a következő címre:

Standard-Svetlost
Beograd, Knez Mihailova ul. 8

Betetőzi boldogságát

cipőjének tükörfénye

PYRAM növényi paszta!

NYILT-TÉR

Ne feledkezzék meg a szegényekről, akik a béke és szeretet ünnepén nélkülöznek!

A Szuboticei Önálló Iparosok és Polgárok Jótékony Betegsegélyző Egyesülete *elaggott és szegény tagjai karácsonyi felsegítésére* f. évi december hó 8-án este 8 órakor, a Bárány-szálloda termeiben táncal egybekötött társas-vacsorát rendez, melyre tisztelettel meghívja az egyesület t. tagjait és pártolóit a

100-as rendező bizottság.

Menü: borju- és malacpörkölt körítéssel, salátával, tejfölös-turóscsusza tepertővel.

Ára személyenként 25 dinár.

A szépségverseny-nyeremények Braća Kurnetz üvegkereskedés kirakatában láthatók.

Hirdetmény

A szuboticei zsidó hitközség képviselőtestületének 1928. évi december hó 4-ikén tartott közgyűlése a hitközségi képviselőtestület választását 1928. évi december hó 16. napjának délelőtt 9 órájára tűzte ki. Szavazóhelyiségül pedig a zsidóiskolát jelöli meg.

Az alapszabályok 42. paragrafusa értelmében minden kétszáz, szavazatra jogosult választó sajátkezű aláírásával ellátott ajánlási íven ajánlhat választási listát. Az ajánlási ívet a választást megelőzőleg legalább 5 nappal, vagyis 1928. évi december hó 11-ikén déli 12 óráig kell a hitközségi irodában a választási elnök címére beadni.

Mint hogy csakis az ajánlási íven kitüntetett szabályszerűen kiállított listával szabad szavazni, felhívjuk az esetleg alakuló pártok, hogy szavazó listáikat megfelelő számban ellenőrzés, lebélyegzés és a szavazófülkékben való elhelyezés céljából a választási bizottság elnökének címére az ajánlási ívvel egyidejűleg adják át. A választást vezető bizottság gondoskodik arról, hogy a szabályszerű ajánlatot és a hitközség bélyegzőjével ellátott szavazólisták a fülkékben állandóan a szavazók rendelkezésére álljanak.

Az alapszabályok 39. paragrafusa értelmében a választói jog gyakorlására jogosítottak névjegyzéke a hitközségi irodában folyó hó 8-ától kezdődőleg közszemlére lesz kifüggesztve. A névsorba való felvétel, vagy az abból való kihagyás ügyében a kifüggesztés első két napján a választást vezető bizottság elnökéhez intézett felszólalással lehet élni.

Az esetleg alakuló pártok az alapszabályok 43. paragrafusa értelmében jogosultak írásban a választás előtti napon, vagy szóbelileg a szavazás megkezdése előtt a választási elnöktől az általuk ajánlott bizalmi férfiak kinevezését kérni, akik közül az elnök a pártokra való tekintettel összesen négyet kinevezni tartozik.

Szubotica, 1928 december 6-ikán.

Dr. Hirth Ferenc s. k. Dr. Fenyves Ferenc s. k.
választási jegyző. 12772 választási elnök.

Nézzén a tükörbe!

és ha azt látja, hogy arca gondozásra szorul, úgy használja a Kovács-féle

Nagyeniedi Arckenőcsöt és Borax-szappant

Kapható mindenütt. - F. elárulása nagyban és kicsinyben
DROGERIA HERCL SUBOTICA
HOTEL BEOGRADDA SZEMBEN

Vezérképviselő:

Schossberger Adolf
Novisad

A szuboticei orth. izr. hitközség a macosz-sütés jogot az 1929. évre bérbeadja.

Érdeklődők szíveskedjenek ajánlataikat legkésőbb f. é. december hó 10-ig betérjeszteni.
12490 Az előljáróság.

Szépségápolás

a legmodernebbül felszerelt intézetemben, hajszálak, redők, szemölcsök végleges eltávolítása villannyal. Hámlasztókurák, TESTMASSÁZS, estű kikészítések. CEDIB párisi kosm. szerek, ugyszintén saját készítményeim kaphatók. Olcsó bérletrendszer. Vidéki küldemények utánvétellel. JOVICIN OLGA kozmetikai intézete NOVISAD, Laze Telečkog ul. 14. Bejázat a Miletičeva (Kenyér) ul. 19. sz. háznál is. 12707

A BŰVÖS TALLÉR

A „BÁCSMEGYEI NAPLÓ” EREDETI REGÉNYE
Irtta: Somlay Károly 14

— Fel akartam kelteni ezt a vén csavargót, — felelt az hülye vigyorgással. — De majd csak a Gabriel arkangyal trombitája tudja őt felébreszteni. Ugy látom, hogy mindörökké bekoppant a szeme.

— Csak nem halt meg?

— Kiszaladt biz' ő ebből a siralmas világából.

Mórit az első pillanatban nagyon megdöbbsentette a hiradás. De hátha csak mókázik, hazudik a béres... Maga is fellépett a szekérre, megrángatta a kopott subát, szolongatta az öreget, de nem kapott választ. A dermedt arc, a borzalmasan megüvegesedett szem a hajdút is meggyőzték, hogy a fehérszakállas pajtás bizony utat váltott a másvilág felé. Eddig már talán ott áll az igazságos Biró ítélőszéke előtt...

A hajdu pilláin könnyek rezegtek. Sietett a község házára, hogy megjelentse az esetet.

A hír nem keltett különösebb érdeklődést az előljáróságon. Szánakozás helyett inkább bosszankodtak, hogy a község költségén kell eltemetni egy ismeretlen, egy névtelen, egy koldus halottat.

Két esküdt és a halottkém még a délelőtti folyamán elmentek a Lebukiba, hogy írásba foglalják a halálesetet.

Leemelték a rongyokba burkolt, dermedt hullát a szekérről.

— Ahun a, valami ispárga lóg a nyakán, — mondja az egyik előljáró és kihuzza a kenderzsinórt az ing alól.

Vastag bőrszény volt a zsinór végén, sok-sok aranypénzzel. Kétszáz körmőci és néhány szakadt, fakult íromány, amelyekből csak annyit lehetett megállapítani, hogy a néhány Földig-rongyos egy felvidéki előkelő

család leszármazottja, aki valamikor huszártiszt volt. Hogy milyen események előzték meg a névtelenül kóborló vásári zsidó életét, az a multak kódébe veszett. Nem is bolygatta senki a titkokat.

A lovacska, a Babi, a Móri gondviselése alá került. A komondor pedig, — mikor látta, hogy az öreg cimborát gödörbe teszik és göröngyöket huznak reája, — panaszos ugatással lódukt a kietlen mezőknek. Néki nem kellett az örökség és ennek révén a békés polgári élet.

A falu megkövesedett nyugalma kissé megzavarta az öreg Földigrongyos hirtelen elhunyt. Majdnem megfeledkeztek miatta a Lidi mesés szerencséséről.

Némelyek a gondviselő kezét látták a sorsában.

— Ha nem tűzik ki az árverést arra a kis vískóra, talán soha nem jut eszébe a kovácsnak, hogy őt élettársul válassza, — vélekedtek az emberek és kevés kivétellel abban valamennyien megegyeztek, hogy ez a szegény árva okvetlen érdemes a jólétre és boldogságra, ami Cser István házában várakozik reája.

Magának a leánynak is néha csak álomkép gyanánt tüntek fel az események. Színes álomnak, ami soha nem fog teljesülni. Nem is kívánta, hogy megvalósuljon. Balsejtelmek kintozták, ha tekintete néha a kovács palatetős, büszke háza felé tévedt.

II.

Mivel a gyűriüváltás karácsony böjtjébe esett, a legszűkebb családi körben a plébános és néhány koma, komaasszony részvételével a legnagyobb csendben történt.

Hanem bezzeg a lakodalom... Az már farsang derekára tüzetvén ki, kiadós volt. Sült malacok és kappanok sétálgattak az udvaron; a csörgefánkból pedig piramisokat raktak. Megjelent, evett, ivott ott mindenki, még a bakter is. Talán a kutyák is megcsömörlöttek néhány hétre a pecsenyétől.

Egy furminttal teljes huszakós hordó gyomrába ütöttek csapat. Ittak, dalolgattak

táncoltak, amint ez Eszemiszom országban szokássá testesült.

Felejthetetlen is marad örök időkre, mikor a mirtuszkoszorúval, fátyollal ékes menyasszonyt a vőfélyek fölsegítették a fenyőgalyakkal diszitett nájdicsányi kocsiba. Fehér ruhájában olyan volt a kis Lidike, mint a hókirálynő. Az orcája is fehér volt; nem pirosodott azon a vér lángja. Olyan fehér volt a képe, mintha jéggé dermedt volna... No, majd kipirul, ha felkontyolják és felkötik fejére a selyemrojtos menyecskekendőt. Majd kipirosodik, ha lecsókolja szájának szűzi mézét az ura. Mert olyan telivér menyecske lesz a Lidikéből, aki, — ha az ura az egyik orcáját meg fogja csókolni, — a másikat is tüstént odatartja.

Csak István kovács özvegy anyjának nem tetszett a menyasszony halványsága. Az öregasszony sejtette, hogy Lidi szerelem nélkül csatolta életét István életéhez. Azzal vigasztalta magát, hogy sok nő megy szerelem nélkül oltár elé és néha a legboldogabb feleség lesz belőle. Azt is sejtette, hogy a fiatal pár életének nyugalma, jövője a Lidi kezében van, aki már azért sem lehet közönyös, hálátlan az urához, mert ezzel a házassággal a falu legmódosabb asszonyainak lett egyike.

A lakodalmat követő napokban valóban az a látszata volt, hogy a menyecske beleélte magát az új helyzetbe. Iparkodott a belső gazdaságban és a házi teendőknél mindent az anyósa tetszésére csinálni. Nem ellenkezett, szót fogadott a legaprólékosabb dolgokban is. Az urával is gyengéd, előzékeny, figyelmes volt. A kovács bele is szédült a boldogságba; bűnök tartotta volna a felesége szerelmében kételkedni.

Tavaszkodott. A füzek barkáztak már a Tisza ligeteiben, takarodott a hó, duruzsolt a jég alatt a víz, darvak krugattak a ködök felett és süriődött a réti sumár. Ilyenkor van a Föld és a Viz nászéjszakája.

Egyik reggel Kőkönye a kovácsműhely felé ballagott. Be is tért és a két legénytől a gazda után tudakozódott. (Folyt. köv.)

Disznóvágást, husfüstölést

szakszertően, legolcsóbban és legizletesebben végeznek

Dér Testvérek
Labor-palota és 13. Novembra (Bajai) ul. 37

Elismerten a legkitünőbb hentes- és husáruk kaphatók Minden vevő ujévi ajándékban részesül!

Hygienikus! Figyelem! Hygienikus!

Kiflisodrógéppel sodort
kiflik
sütemények
finom fehérkenyér
burgonyáskenyér
valódi rozskenyér
és az elismerten legizletesebb

„ORIENT“-KEKSZ

valamint

TEASÜTEMÉNYEK

kaphatók s bármely mennyiséget házhoz szállít

Mayer Alfréd

sütődéje

Subotica, Kakasiskolával szemben

„ANKER“

Igazgatóság:
BEOGRAD,
ZAGREB

Alaptőke:
465 millió
dinár

ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ R. T. WIEN
Fiók: Subotica, Rudičeva ul. 1 (Labor palota)

Vállal:

ÉLET-, BALESET-, TUZ-
biztosításokat a legelőnyösebb
feltételek mellett

Helyi és vidéki képviselőket felvesszünk

Nagy

Karácsonyi Vásár!

Szenzációs olcsó árak!

Angol pulloverek, valódi Jäger alsó-
nemük, gyapjuharisnyák, bélelt bőr-
és trikokeztük, férfi, női gyapju- és
selyemsálak

Selyemharisnyák, nyakken-
dők, férfi fehérnemük,
kalapok, sapkák

Necesserek és kofferek, ridikülök és
pénztárcák, férfi és női
esőernyők

Óriási választék!

Braća Stipančević

urí és női divatüzlete

Subotica, Aleksandrova ul. 9 (Korzó)

Társat vagy társnőt

keresek jól jövedelmező exportüzletet
kibővítéséhez. Biztos egzisztencia.
Szükséges tőke 50-60.000 dinár.

Megkereséseket „EXPORT“ jelleggel a kiadóba kérek

SZÉNÁT

bálákba préselve, teljesen sámentes,
ab Breko állomás szállítok
métermázsánként 105.- dinárért
GEBHARDT JÓZSEF, ERČKO, Bosna

Ötórai tea táncsal

mindenvasárnap és ün-
nepeken délután a

Gradska Kafanában

Kérjen mindenütt
»TRETORN«
sár- és hócipőt. A

TRETORN

cipőknek nincs
versenytársa!

Weifert-féle

Karácsonyi sör

kapható a főlerakathal

Krstić i Grossmann, Novisad

12625

Uspenska ulica 5

TAKÁCSOK

legolesóbban kaphatnak

kenderfonalat

és mindennemű gyapjufonalat

A. ROMANO cégnél, Zagreb
Boškovičeva 15

VIGYÁZZON!

NE VEGYEN MÁS KÉKITŐT,

MINT CSAK A

„KOLMAN“

FÉLÉT

SZIFILISZ

gyógyítható

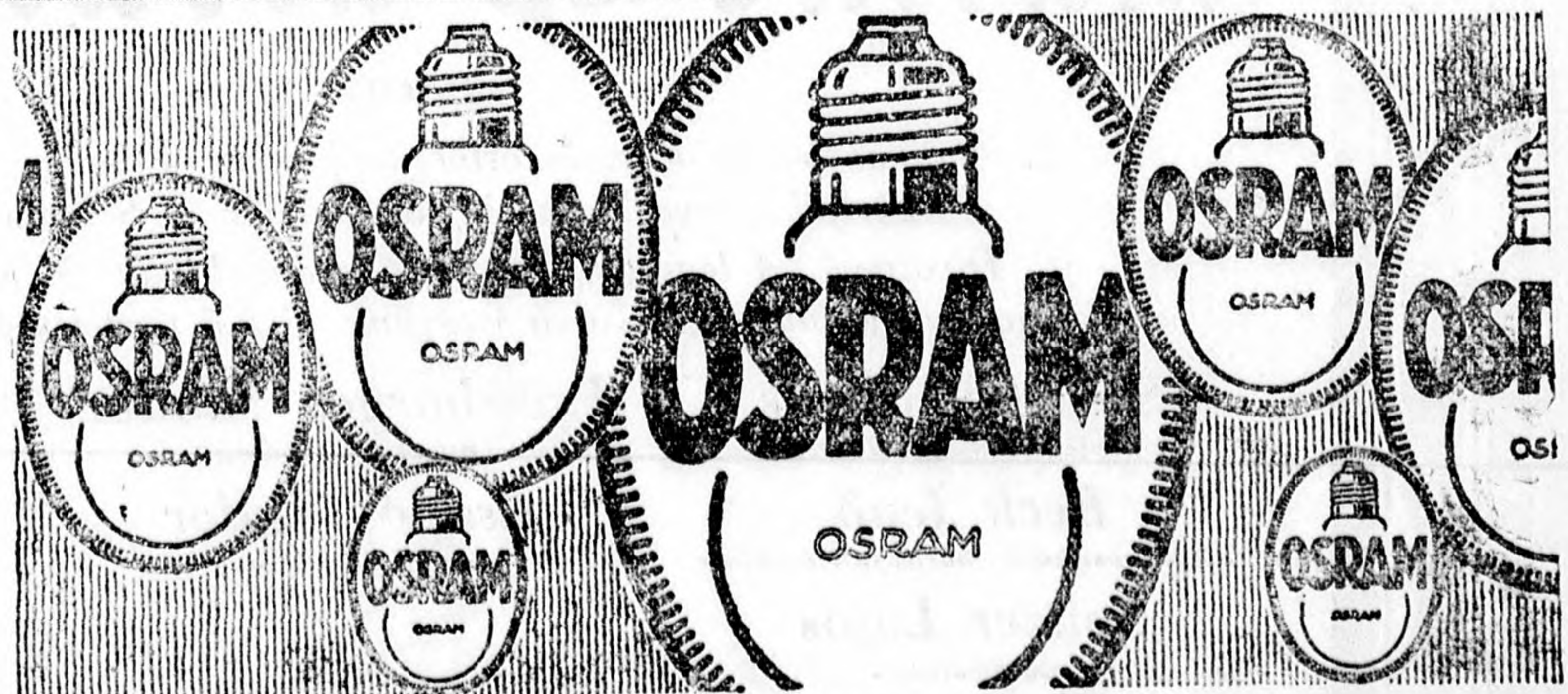

pasztillákkal

Dr. Pomaret párisi tudós lecuja b talál-
má vával A Közegészségügyi Minisztérium
1114 43367. szám alatt engedélyezve. Ismer-
terést 1 dinár bélyeg ellenében küldök
IOSIF PANTIĆ BEOGRAD, Kr. Natalija 5.

Me őt

szőlőoltványt
vásárol, tek ne se meg szem lyesen
szőlőoltványt lpenst, hol a leg-
prim bb csőszőlő olványotat,
a neriái vadálanya olva,
jutányos árban szerezheti be
Sévár László
mintaszló- és s ő ő v nytelepe
Petrovaradin, Bakačeva ulica 523.
Ugy az alap, mit a raj tisztasa-
gáért teljes arancát vá lelő.

Legszebb télikabátok a **Cérnay-szalónban** készülnek Subotica, Telefon 712
IV., Zlataričeva ul. 10

Karácsonyi olcsó vásár

divatcikkben: harisnyák, zoknik, nyak endők, selyem- és gyapjuszalák, ridikülők és pulloverekben. — rövidáru óriási választékban.

Ivan B. Vujković
Subotica, Rudić va ul., Szugrba dva szemben

Különleges karácsonyi diszek, külföldi teasütemények, tortalapok kaphatók
Neményi i Drug cég
fűszerüzletében, Subotica

Olvassa el! Végeledás!
Karácsonyi és ujévi ajándékok bevásárlása alkalmával mindenki használja ki mindennemű kézműáru végeledási árait.
Dušan S. Monásević Novisad, Kralja Petra ulica 25
12340

Vaskereskedő-raktárnok
ki nagykereskedésben már mü. ödött, vevők látog. tására is alkalmas
felvétetik
Ajánlatokat „Utazó” je igére a kiadóhivatal továbbít

Olcsó bor!
1 liter kitünő fehér fajbor 6 din.
1 liter kádárka siller . . . 6 dia.
Nojseck Géza
fűszerkereskedésben
SUBOTICA

Naponta garantált friss
I-a teavaj
Tescheni vaj, Radić-féle Ementhali sajt, Gruyer-sajt, Roquefort-sajt, Francia Gorgonzola-sajt, Olasz Eidami sajt, Hollandi Óvári sajt, Magyar Szalámi sajt, Ementhali krém (préselt) sajt, Kačkavlj-sajt, piroteki Trappista-sajt, boszniai Trappista-sajt, bánáti Kasinó-sajt, Liptói turó, Sombori turó, Kvargli, Inperial-sajt, Romadour-sajt, Reggeli sajt, Frühstück-käse, Hegyi sajt, Kräuter-käse, Édes tejfel, Tehénturó és mindenféle bel- és külföldi dobozos ésemegésajtók kaphatók
Trišić Tódor
tejtermékek kereskedésében
Subotica, Strossmajerova ul. 22. Halpiac

Legolcsóbban vásárolhat gyermek patentharisnyát női és férfi harisnyákat **gyermekjátékok** nagy választékban
Kőrösineél Trumbićeva ul. 7 (Papucs-piac, Connen-ház)
Saját érdekében győződjön meg jöminőségü áruimról és olcsó áraitáról

Uraságok és gazdák figyelmébe!
Veszek muštra-marhát
a katonaság rés ére a legmagasabb árban
Veszek hízott sertést bármily nagy partikban, azonnali átvételre vagy hosszabb slus zra. 80% pénzt előre adk. — Leveleket
Jančiković hadseregsz litó
Subotica, Barány-szár tóda 12723

Röhögést
és mellbetegségeket a leghiztosabban gyógyít a SIROPEN. Minden gyógyszertárban kapható
Orvosi szakképzés eményi:
Svet. Trajković, CAR DUŠAN
gyógyszertára, Beograd
Az Ön S ROFEN-külön egészségét a praksisban a leghiztosabban eredményel alkalmazom mindennemű tüdőbetegség esetében és azt a legmce ebből ajánlhatom különösen fi tabb betegeknek a tüdőgyulladás harmadik stádiumában és bronchitiszes megbetegedéseknél.
Sijmanska Banja, 1923 március 14-én.
Dr. Bož. Dj. Popović, fűrdőigazgató 11643

Virágai
gyönyörűen fejlődnek és pompásan virulnak ha **Kanipos** növényteljesével neveljük őket.
Ára 12.50 és 42.- Din.
Szorgalmasan TOJÓK aprózárnyasok nevelésére, hizlálására és baromfi betegségek ellen utólag hofellon a **KOFCO** baromfipec Ára 16.-, 46.- és 115.- Din.
Széchenyi elnevezésű elteleben
Pharmabank Z. Subotica, Rudić va ul.

 Uj modern zongorák 15 500.—, pianinók 13 500.— dináról
Raab Károly fia
cégnél SOMBOR, részletfizetés mellett. Nagy választék elsősorú világmárkákból u. m. Steinway, Bösendorf, Förster, Lauber erste Produktiv Stängel és Stelzkerer. 1257

 Bence és Haraszti
írógép, számozógép, és más szorosítógépek mechanikai szaküzlete
SUBOTICA
10357 Cifrl M. tod trg 20
A. E. G. írógépek vojvodina képviselője
Becserélők használt írógépeket újra előnyös feltételek mellett. Villany- és vízvezeték osztálykál 8a Harambašićeva ul. 8

Uj zerszámgép k,
sómalom, szószó, 42-es malomkőjárt, hengerovátoló és csisógép, transzmisszió, kuplungok és szíjtárcsák legolcsóbb árban kaphatók
Reiss Dezső
technikai ügynökségében
Subotica,
Paja Doharovačkova ul. 8

FIGYELEM!
Az utazó-közönség figyelméül tisztelttel felhívom mos épült, teljesen új kávéházamat és szállodámat, mely Starčevićben a vasúti állomással szemben van. A fő- és mellé-
Hotel Vojvodina
nevezetes arról, hogy tiszta, cényelmes és olcsó! Utazóknak kedvezmény! Reggeli, ebéd, vacsora és szoba csak 35 dinár. — A szálloda fürdőszobával és központi fűtéssel van ellátva. Pontos hiszolgák. Beszélünk szerbül, magyarul és németül. — Az utazóközönség szives támogatását érel
MIÓ Lejos, tusa dor

Szörpörmentes, aszénzet, bécsi kocsót, elsőrendű meszet, beočin, portlandcemenet és tizifát ajánl
RÉVAI ADOLF
Subotica - Telefon 551

Olcsóbb mint bárhol a cukor liszt méz mazsola szilva dió és mindenféle fűszeráru
Kőrösi Géza cégnél
Telefon 513 1276

Oszi és téli divatöltönyök télikabátok a legzebb kivitelben. Nagy raktár valódi angol szövetekben.
Vojislav Vasiljevó Subotica, Manoj ovićeva ul. 7.

Amicia-iveket a sorsolás miatt kérem beszo-gáltatni
Manó Sugár

A legnagyobb suboticai kölesönkönyvtárban Strossmajerova 16, Huspiac 25 dinár havi előfizetésért naponta cserélhet és 4000 kötet magyar, német, szerb és francia könyv közt válogathat 1050

MEGHIVÓ

Alulírott cégek tisztelettel meghívjuk tisztelt üzletfeleinket folyó évi december hó 9-én délelőtt 11 órakor a Városi Színházban tartandó

matiné és divatrevüire

PROGRAM:

1. A divat fejlődése az ó-kortól napjainkig. Előadás vetített képekkel.
Tartják: Sava Rajković festőművész és Solymos Bea író
2. Divatrevü. A legujabb francia- és angoldivat. Manequinek felvonulása.
Nagybecsü látogatást várva vagyunk, kiváló tisztelettel

Székely Mátyás
különleges selymek áruháza

Pressburger Sándor
angol uriszabóság

Rosenfeld Edit
francia női divatszalon Sentáról

Beck Jenő
kötött kosztümök, harisnyák áruháza

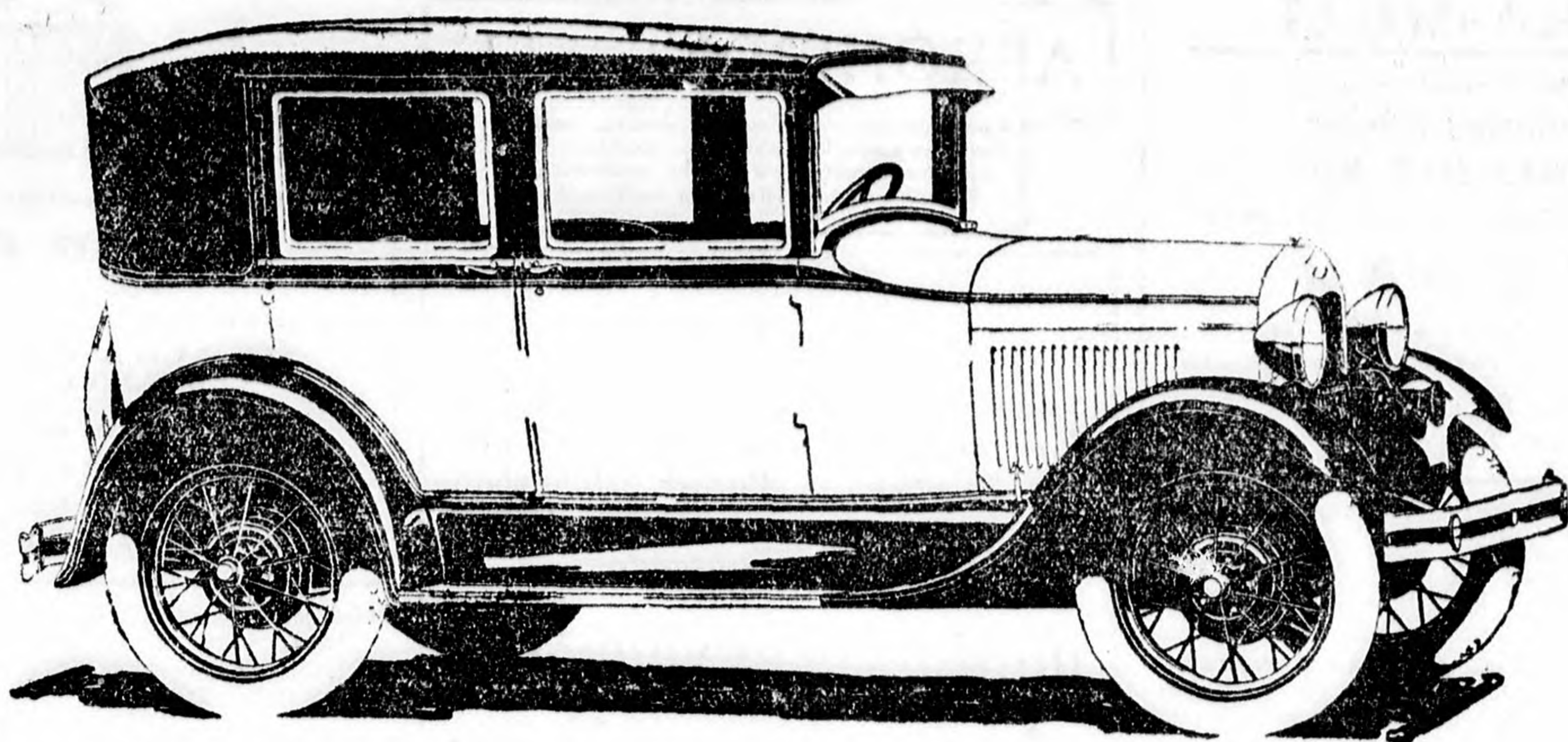
Csapó Sándor
angol nőiszabóság

Flaman Bözsi
női divatszalon

Spitzer Lajos
szőrmeáruház

„Eszterka“
női modellkalap szalon

A manequinek felvonulásának programja a helyszínen

Mindent, amit csak egy modern autótól követelhet és kívánhat

megkaphatja alacsony áron az új Fordban. Elegáns vonalvezetése, színeinek szépsége, a különféle karosszériatípusok kényelme, gyorsasága, mely óránként 100 km-t meghalad, a géptechnikai és esztétikai összbenyomás tökéletessége az új Fordot oly közlekedési eszközzé teszik, melynek példáját hasztalan keressük a múltban és amely nem hasonlítható össze egyetlen más autóval sem.

nemkülönben a legmeredekebb völgymentnél, a csuszós és keskeny utakon tanusított ereje és rugalmassága nem várt szenzációt nyújtanak. A motor ereje és rugalmassága, a fék hatásos és kiegyenlített volta az új Fordot hegyi turák céljaira ideális géppé teszik.

Még pár évvel ezelőtt lehetetlen lett volna egy ilyen kiváló klasszisu gépet ily olcsó áron beszerezni. Most ez megvalósult és pedig Ford nagyszerű szervezettsége következtében, mely kizárólag új és felülmúlhatatlan rendszereken épült fel és melynek legujabb alkotása ez az új kocsi.

Mihelyt megismeri azt az élvezetet, melyet az új Ford vezetése nyújt, nemkülönben ezen autónak a legnehezebb viszonyok között is tanusított előnyeit, meg lesz győzve arról, hogy ez a kocsi több mint egy új automobil, ez egy teljesen új és eredeti gondolatnak megtestesítője a gyors és gazdaságos közlekedés terén.

Normáltípusok:

Sportkocsi

Turakocsi

Coupé

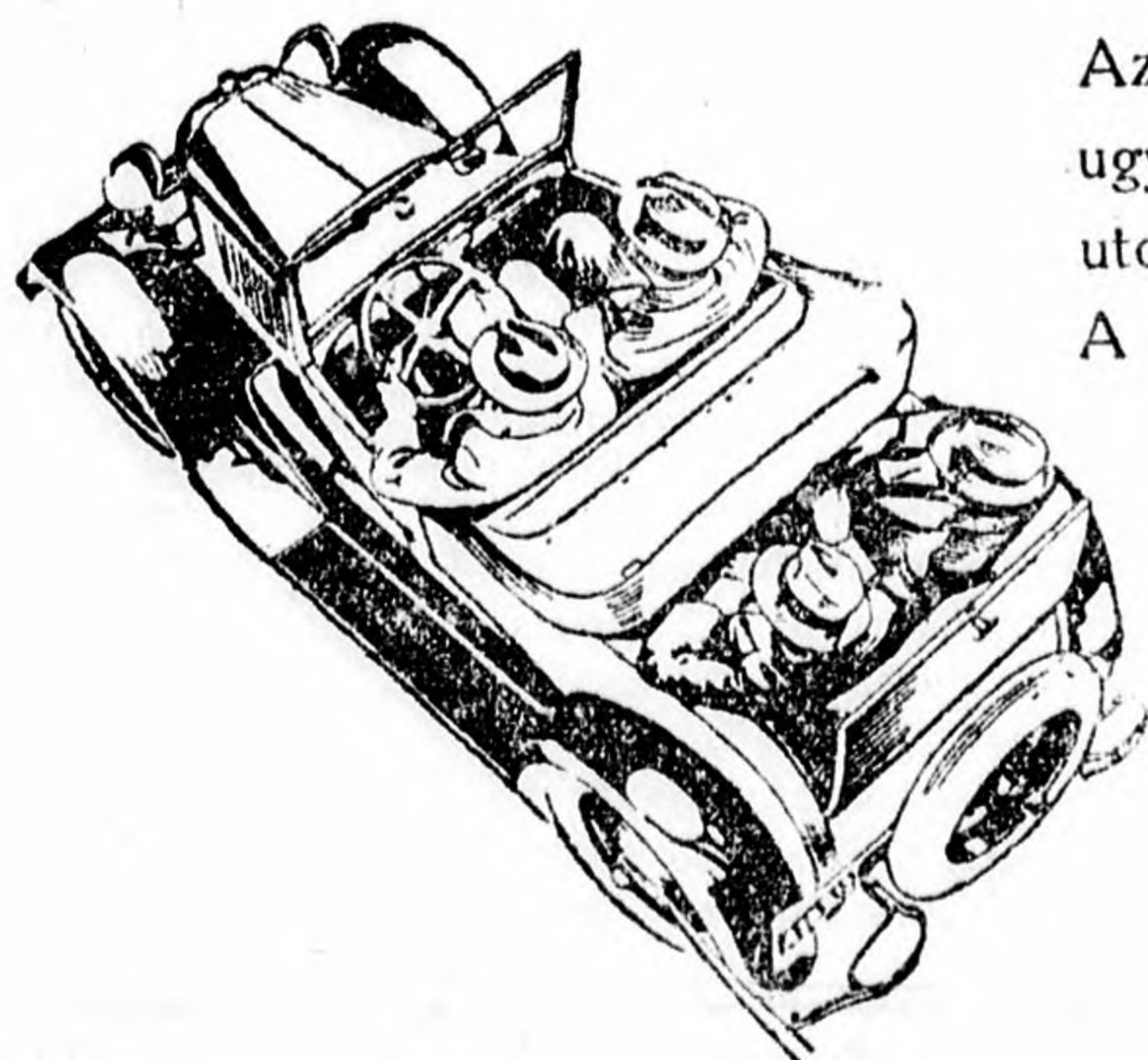
2 ajtós Sedan

Sportcoupé

4 ajtós Sedan

Legszembetűnőbb és legfigyelemreméltóbb jellegzetes tulajdonságai: a villámgyors accelerálás, mely sebességének 150 méter távolságon belül óránkénti 8 km-ről 60 km-re való felfokozását teszi lehetővé, rendkívüli sebessége, bő erőtartalékja az emelkedések vételénél és gazdaságossága az üzemanyagfogyasztás terén (100 km-ként 10 liter).

Az új Ford meglepő mozgékonyaságáról úgy a városi forgalomban, mint az országúton egyszeri kísérlet által meggyőződhetik. A legmagasabb alpesi hágók elérésénél,

FORD

LIFKA-MOZI

Csütörtöktől—vasárnapig

Vajdaságban először

DOLORES DEL RIO

minden eddigi alkotást felülmuló ujdonsága

RAMONA

Rendezte Edwin Carew, Dolores del Rio férje
Eredeti zenével és dalbetéttel. Minden előadáson
énekel VERAČIN beogradi operaénekes

Rendes helyárak

LEVELEZÉS

Subotica legelismertebb és legrégibb butorgyárát 1857-ben alapították. Brauchler, Halpiac. 7211

HÁZASSÁG

Vagyonos vidéki 30 éves keresztény fiatalember házasságot kötne feltétlen vagyonos hölgyvel. Leveleket "Földbirtokos" jellegre a kiadóba kérek. Címtelen és jelígis levelek a papirkosárba. 12749

FOGLALKOZÁS

Közvetítjük a legrövidebb idő alatt az engedélyek minden fajtáját, állampolgársági, itt-tartózkodási engedélyt, (trafik, kávékímérés, licen i mesno pravo stb.) Nemzetközi Iroda, Subotica, Aleksandrova ulica 9. 12815

Magas jutalékkal keresek kétezer dinár kaucióval rendelkező, irni, olvasni tudó, államnyelvismerő kihordót, ki vállalkozik kenyérnek és süteménynek és kenyérnek házakhoz kocsival való széthordására. Írásbeli ajánlatokat 925. szám alatt Rádió Reklám Jugoszlávia, Subotica, postafiók 48 továbbít. 12810

Kéményseprő, vezető vagy segédi állást keres azonnali belépésre. Szép Sándor, Bačko Petrovo selo. 12801

Ügyes filezőleányt keresek. Cím a kiadóban. 12773

Fűszerkereskedőségét felvételik. Nojceka Géza cég-nél, Subotica. 12804

"Univerzum" ügynökség Subotican, I., Manojlovićeva ul. 1. Utleveleket a leggyorsabban megszerez u. m. Európába, USA-ba, Kanadába, Kubába, Uruguayba, Argentiniába, stb. Katonai ügyekben szakszerűen eljár és sikeresen teljesít! Italmérési, keresmai és trafik engedélyeket beszerzi!

Fényképészegédnő, teljesen perfekt munkaerő újonnan épített műtermem részére felvételik. Foto Mira, Kula. 12744

Házivarrónő szerény díjazásért elmenne varrni vagy gyermekek mellé. A háztartás minden ágában jártas fiatal asszony alkalmazást keres. Cím "Eros" ügynökségnél. Gyümölcsiac. 12775

Mindennemű ügyet közvetít "Eros" általános ügynökség Subotica. 12775

Házvezetőnő, nagy gyakorlattal bír, alkalmazást keres jobb házba. — Cím: Bleier, Senta, Vilsonova ulica 5. 12575

Gyógyszertártulajdonosok. Alkalmazottak állandóan előjegyzésben vannak Kemikalijánál, Novisad. 12589

Magisterek, assistensek és praktikánsok, kik elhelyezést óhajtanak, irjanak Kemikalija, Novisad, címre. 12346

Disznóvágást vállal, elsőrendű munkát végez Merkovics István (Vidaković) hentesmester, Daničević (Szegedi) put 1. 12367

Bojaronőnek tisztá, szolid nő kerestetik. Cím a kiadóhivatalban. 12770

Ügyes kiszolgáló azonnal felvételik, uri és női divat, szakmában. Cím a kiadóban. 12719

Kádaregédet keresek darabszámra azonnali munkára. Schwarz Andor, Subotica. 12724

Fiatal, ügyes bádgossegéd azonnali belépésre állást keres. Kondor Sándor, Zmajevac (Baranya). 12746

Szeptatós dada, fiatal egészséges, ajánlkozik. Mara Tumbász, III., Moskovska ulica 38. 12760

Fahivatalnok kerestetik. önálló, agilis munkaerő, épületfa detail eladásban perfect. Írásbeli ajánlatban megjelölendő eddigi működési helyek, iskolai képzettség, fizetési igény. Jellege: "Puhafa" e lap kiadóhivatalába. 12771

VÉTEL-ELADÁS

Eladó jóforgalmu büffé italméréssel és trafikengedéllyel nagyobb mezővárosban. Cím a kiadóban. 12802

Eladó jóforgalmu kávéház és cukrászda italméréssel és trafikengedéllyel nagyobb bácskai mezővárosban. Cím a kiadóban. 12803

Étterem és kávéház, régi bevezetett üzlet, teljes berendezéssel, billiárdtal, város közepén, pályaudvar mellett, forgalmas, az ország egyik legnagyobb szilva- és állatexportáló városában, nyugalomba vonulás miatt 32.000 dinárért eladó. Restaurant Paris, Brčko (Bosznia). 12693

4 uccára nyíló sarokház, amely fűszerüzletnek, faterlepnek kitűnően megfelel, sürgősen olcsón eladó. Cím a kiadóban. 12788

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vastagbetűs és címező kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felhívogzott jellegű leveleket továbbítunk. Kérdésfeltevésekben válasszák meg az érdeklődőket.

Meghívó

Tisztelettel meghívom n. b. üzletfeleimet
f. év december 9-én délelőtt 11 óra-
kor Suboticán a Városi Színházban,
valamint Senta-n ugyanaznap délután
4 órakor tartandómatinéval egybekötött
divatrevueEredeti modelljeim maneqinek
lesznek bemutatvaKarácsonyi okassiokiárusítás e hó
7-én kezdődik rendkívül mérsékelt
árakon

Tisztelettel

SPITZER LAJOS

szőrmeáruháza, Subotica

12 12

Ha megbízhatót és finomát
őhajtOLLA-t vegyen, elkerüli a
bajt!

Bebizonyíthatóan a legtekintélyesebb!

TÁVIRAT
MOSINGER-FILM
NOVISAD

WINGS-et Beogradban sohasem látott tömeges lelkesedéssel fogadták stop. A film minden eddigi sikert felülmúl stop. WINGS nevétől hangot a város. 12791

Paramount mozgó

Női színes háló és nappali ingek már 78 dinárért kaphatók Róna Miksánál, Subotica, Huspiac.

Férfi hálóing 55. alsónadrág 34 dinártól Róna Miksánál, Subotica, Huspiac.

Férfi, női és gyermekszekendők 3 dinártól Róna Miksánál, Subotica, Huspiac. 12563

Téli kabát, cipő, kalocsni kintűnő állapotban eladó. Berger Dozsónél, Jugovića 22. 12796

Dagasztónő, használt, kintűnő állapotban olcsón eladó. Adler, Novisad, Ustav. ska 36. 12755

Papíráruk, írószerek beszerzési árban legolcsóbban Heumann könyvkereskedőnél. 12601

Két Citroen-autó eladó. — Bosnyák Sándor, Bezdán. 12689

Uj dió

Idei egészséges termés
Din. 8-25Kapható a
Subotici Kereskedelmi
és Iparbank' által.

Vidékre utánvétellel!

Telefon 3-39

Modern és st. lus
butorokattovábbá a szakmába vágó
5-szes munkák: készítenek
az újonnan átépített ma-
butorgyárakbanSIPOS FIAI
Zemai ut 3. Telefon 205.

Allandó raktár!

Kanári madarak, nemes Roller, eladó Gritsch fodrász, Trumbićeva 4. 12605

Gyermekágy, régi férfiruha, gázvasaló, nagy függő petróleumlámpa és több különféle régi dolog eladó. Strosmajerova ulica 20. I. emelet. 12814

Ötven év óta fennálló koresma, házzal együtt eladó. Cím: Poštanska ulica 7. 12801

Parkaskutya és kölyökparkaskutyák olcsón eladók. Paja Kujundžića 37. 12472

VÁROSI MOZI

Csütörtök — vasárnap. Viágsláger!

Moulin rouge

Vörös malom

mely embereket, sorokat, existenciákat örösi. — Főszereplők:

OLGA ČEHOVA,
Jean Badin és Eva Gray

Közkívánatra meghosszabbítva

ZORO—HURU

mint tengerészek

A hágai oroszlán

Magánjáró szívógázmotor magános vagy 48 collos cséplővel eladó. Vadóc Károly, Bačka Topola.

Szövészék 2x3 perzsaszőnyeg szövésére 750 dinárért eladó és üzemben megtekinthető. Mellékfoglalkozásra alkalmas kifizetőbb mint a goblein. Felvilágosítás a Lifka mozi irodájában. 12728

Dieselmotor, 20—25 HP, modern, jutányos áron eladó vagy autó ellenében becsereíthető. Villanytelep, Torzsa. 12747

Szalvátoros úvegeket, literest és félliterest, keresek megvételre. Andrija Schwarz Subotica. 12007

Hol vásárol a vidéki legolcsóbban Szuboticán? Páldes Samu ruhaáruházában (Gyümölcs-piac). — Férfi öltöny már 475 dinártól. Őszi férfi raglánok már 675 dinártól. Iskolai fiu ruhák már 350 dinártól. Gyermek téli kabátok már 375 dinártól. Női felöltők már 425 dinártól. Leány felöltők már 375 dinártól. Dörkabátok már 850 dinártól. Férfi télikabátok már 475 dinártól. Tessék meggyőződni olcsóbb mint bárhol! 9075

Bácska, Baranya és Bánát népeit! Siessenek a nagy őszi kiárusításra, mesés olcsón vásárolhat finom női felöltöket, szőrmés leánykabátokat, prémbundákat, borkabátokat, férfiöltönyöket, raglánokat, gyermekkabátokat és sapkákat. Eisler Izsónál, Barátok temploma során. 12320

Kredenc pohárszékkal, fűkőr márvány rézdiszítéssel olcsón eladó. Karadzićeva ulica 10. 12757

Tyukokat a legnemesebb fajkból, plimouth, minorka, Brahma és "Cserkos" galambokat kiárusítunk. — Érdeklődni Drag. Lj. Jovanović üzletben, Cara Dušana ulica 8. 12605

Ház vendéglővel együtt, 4 uccára szülő saroképület, fűszerüzletnek is megfelelő, eladó. VI. Vinogradska ul. 25. 12557

Malmunk felépítéséhez venének jókarban levő teljes malomberendezést, esetleg egyes darabokat is. Levélbeli ajánlatokat ár megjelöléssel Karlovai Gőzmalom R. T. Dragutinovo címre kérünk. 12472

Fűzők, orvosi rendelésre haskötők, a legmodernebb kivitelben Gutainénál VIII., Ostojiceva ulica 32.

KÜLÖNFÉLE

Észak- és Délamerika összes államainak jegyzéke minden odautazásra vonatkozó utbaigazítással most tíz dinárért kapható. Küldhető posta- vagy okmánybélyegben. Nemzetközi Iroda, Aleksandrova ulica 9. Subotica.

Újonck! Szakavatott egyének pontos felvilágosításokat adnak katonai természetű, különösen sorozási, szolgálati idő meghatározására és jogos esetekben a szolgálatok megrövidítésére vonatkozó ügyekben. Nemzetközi Iroda, Subotica Aleksandrova ulica 9.

Csinosan butorozott garzon-szoba és egy különbejáratu butorozott szoba azonnali kiadó. Paja Dobanovačka ulica 3. Nemzeti szállodával szemben. 12798

Beltéren csinosan berendezett szuterén kétágyas butorozott szoba kiadó. Rokkant egyesület palota.

Butorozott szoba ellátással, vagy anélkül is fiatalember részére azonnalra kiadó. — Özv. Grünne, Stipe Grgića 15.

Kiadó szép szoba-konyhás udvari lakás azonnalra. Harambašićeva ul. 14. 12781
Házak, földék, szőlők, lakások vételét és eladását, utlevél, iparengedélyek stb. beszerzését legolcsóbban, gyorsan és pontosan "Eros" általános ügynökség közvetít, Subotica, Gyümölcsiac. 12789

Gréme Agnes. Kemikalija Novisad. 12741

Ingyen kap 1 próbadohoz eredeti Daruvary krémet, ha portóra beküld belyegben 2 dinárt. A Daruvary krém ezideig a legjobban bevált szer arctisztítatlanságok, szeplők, májfoltok ellen. Kapható szaküzletekben. — Készíti Blum győzsertár, Subotica, főpostával szemben. 11357

A Főtör közvetlen közelében két egymáshoz nyíló, elegáns butorozott szoba garderohe (mosdó) szobával, nagy uccai teraszszal, két személynek, esetleg irodának azonnal kiadó. Felvilágosítást nyújt Dunav biztosító, Vilsonova ulica 11. 12311

„DANICA“ CIPŐGYÁR

értesíti a b. vevőközönséget, hogy az eddigi Jelašićeva-ulica 7. számú „DANICA“-féle cipőbizományi raktárt beszüntette, azért kérem a vevőközönséget, hogy aki „DANICA“-féle cipőt akar vásárolni

„Danica“ cipőt Szuboticán csak az Aleksandrova ulicai „Danica“ cipőüzletben kap.

A raktáron lévő egyes cipők árait leszállítottuk annyira, hogy a nagyérdemű közönségnek beszerzési áron adjuk. Mielőtt cipőt vásárol, kérjük kiratainkat megtekinteni!

Tisztelettel „DANICA“ CIPOÜZLET